© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

 нумары: Ля мартэнаўскіх печаў | Літаратурная старонка | КОНКУРС

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 18 (375) | ГОД VIII | 5 МАЯ 1963 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

НАСУСТРАЧ IV З'ЕЗДУ БГКТ

НАПРАМАК — СЕЛЬГАСАСВЕТА

УЛАДЗІМІР ЮЗВЮК
сакратар ГП БГКТ

Згодна са Статутам БГКТ, у канцы мая гэтага года закончыць сваю працу Галоўнае Праўленне трэцяй кадэнцыі нашага таварыства.

У сувязі з гэтым Прэзідыум ГП ужо ад пачатку бягучага года пачаў падрыхтоўку справаздаўча-выбарчай кампаніі. Актыў аддзела БГКТ і штатныя працаўнікі ГП пачалі абслугоўваць гурткі таварыства, праводзіць у іх справаздаўча-выбарчыя сходы, аналізаваць выкананне планаў працы і г.д. Да канца красавіка каля 90% усіх гурткоў правялі справаздаўча-выбарчыя сходы.

Да канца мая ўсе аддзелы павінны правесці канферэнцыі і выбраць дэлегатаў на з'езд.

Прэзідыум ГП вырашыў назначыць на 16 чэрвеня IV З'езд БГКТ.

У сувязі з набліжаючымся З'ездам БГКТ хочацца падзяліцца ўласнымі ўражаннямі з працы, звярнуць увагу чытачоў на некаторыя цяжкасці і дасягненні. Аб апошніх мы знаёмілі таварышаў у канцы кожнага года на старонках свайго органа «Нівы».

Галоўнае Праўленне БГКТ на працягу 3-х год паміж III і IV З'ездамі правяло пяць пленарных пасяджэнняў, а ў маі адбудзецца шостае.

Другі і чацвёрты пленумы былі прысвечаны актывізацыі прац гурткоў і аддзелаў таварыства. Ужо з гэтага відаць, што асноўная пастанова III З'езда, якая гаварыла аб патрэбе накіравання працы на вёску, была рэалізавана. Аналіз працы праўленняў аддзелаў і гурткоў БГКТ дапамог нашаму актыву зразумець сутнасць існавання гэтых арганізацыйных адзінак таварыства. Прыкметныя змены на лепшае зайшлі ў Гайнаўскім праўленні аддзела, Сакольскім, Сямяціцкім, ажыўленую дзейнасць праяўляў гарадскі аддзел у Беластоку, актыў варшаўскага аддзела. Побач з гэтым некаторыя аддзелы, апрача правядзення некалькіх пасяджэнняў і арганізавання навагодняй ёлкі, ніякай працай не выказаліся. Утрымоўванне такіх праўленняў у нязменным складзе будзіць апраўданыя засцярогі. Людзі, якія на працягу ўсёй кадэнцыі не выказаліся працай для сваёй арганізацыі, павінны ўступіць месца сапраўдным дзеячам. А дзеячоў такіх нашае асяроддзе выдала многа. Здаецца, што менавіта гэта недастатковая актыўнасць членаў праўленняў аддзелаў БГКТ і мясцовага актыву была асноўнай праблемай бягучай кадэнцыі, але праблема гэта поўнасцю яшчэ не вырашана.

Былі спробы звальвання ўсёй працы на штатных працаўнікоў ГП. Аказалася гэта немагчымым па дзвюх прычынах: а) штатнага апарату не так многа, ды і з яго складу трэцяя частка прыдзелена аддзелам БГКТ, наступны

(Працяг на стар. 4)

IV З'ЕЗД БГКТ

На апошнім пасяджэнні ГП БГКТ вырашана, што чарговы З'езд Беларускага грамадска-культурнага таварыства адбудзецца 16 чэрвеня г.г.

З'езд абмяркуе прайшоўшы ад III з'езда адрэзак часу ў працы нашага Таварыства і вызначыць далейшыя заданні.

З'езд адбудзецца ў Беластоку ў будынку Галоўнага Праўлення БГКТ.

Вокладка зборніка «Мой родны кут», які нядаўна выйшаў у свет, выдадзены выдавецтвам ГП БГКТ. Рэцэнзію на зборнік чытайце на стар. 3.

У НАШЫХ САМАДЗЕЙНІКАЎ

Сцэна з п'есы «Мікітаў лапаць» у выкананні самадзейнікаў з Паўлаў, Бельскага павета. фота Г. Рагазінскі

МАЙ, ВЯСНА КНІЖКА

Ад чаго выводзіцца слова «кніжка» — дакладна яшчэ невядома. Але вядома, што сама кніжка — паняцце вельмі старое. Праўда, кніжка не заўсёды выглядала так, як цяпер, а ўсё ж-такі была гэта кніжка. Папірусныя звіткі ў егіпцян, запісаныя лісты пальмы ў індзейцаў, гліняныя і каменныя таблічкі ў асірыйцаў, залатыя і сярэбраныя — у грэкаў і, урэшце, пачынаючы ад II стаг. да нашай эры, пергаментныя звіткі — гэта ўсё кніжкі, каштоўныя скарбы з тысячагоддзяў да нашай эры.

Дакументы расказваюць аб самых найстарэйшых бібліятэках:

1) Год 1400 да н.э. — бібліятэка звіткаў і цаглінак фараона Аменафіса III.

2) VII стаг. да н.э. бібліятэка гліняных таблічак асірыйскага караля Асурбанібала ў Ніневіі.

3) У Грэцыі вядомы першыя бібліятэ-

(Працяг на стар. 5)

УЗНАГАРОДЫ ДЛЯ ДЗЕЯЧОЎ КУЛЬТУРЫ

У сувязі з Днямі культуры, асветы і друку, ГП БГКТ вырашыла ўзнагародзіць перадавых дзеячоў культурнага руху у нашым асяроддзі грашовымі ўзнагародамі. І так, Генрых Гаўзе, рэжысёр драмгуртка ў Леўках, Бельскага павета, які на ваяводскім аглядзе заняў першае месца, атрымаў 600 зл. Іван Аляксеюк, рэжысёр драмгуртка ў Новым Востраве, Сакольскага павета, узнагароджаны 400 зл. Іван Грыгарук з Дубіч Асочных, Гай-

(Працяг на стар. 5)

КОНКУРС

З мэтай папулярызацыі беларускай песні і ажыўлення культурнага жыцця ў асяроддзі Галоўнае Праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства аб'яўляе

КОНКУРС НА НАЙЛЕПЕЙ ВЫКАНАНУЮ БЕЛАРУСКУЮ ПЕСНЮ

УМОВЫ КОНКУРСУ:

1. Удзельнікам конкурсу можа быць кожны(ая) грамадзянін(нка), які(ая) мае закончаных 16 год, не з'яўляецца прафесіянальным спеваком(чкай) і зложыць заяўку на ўдзельніцтва.

2. Удзельнікі конкурсу могуць выконваць народныя песні і песні як ранейшых, так і сучасных кампазітараў. Найбольш пажаданыя мясцовыя народныя песні.

3. Кожны ўдзельнік конкурсу павінен падрыхтаваць тры песні.

УЗНАГАРОДЫ:

I — 600 зл.
II — 400 зл.
III — 300 зл.

Заяўкі трэба дасылаць да 31.V.1963 г. на адрас:

ZG BTSK, Białystok, ul. Warszawska 11.

У заяўцы павінна быць: дакладны адрас, узрост і месца працы.

Пасля атрымання заявак аб тэрміне конкурсу будзе спецыяльнае паведамленне.

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

ПАДСТАВЫ АПТЫМІЗМУ

«Чалавецтва мае ўсе падставы для аптымізму, для веры, што прагрэсіўныя сілы пераадоляць рэакцыю, для веры, што сілы міру перамогуць сілы вайны».

Гэтыя словы сказаў тыдзень таму правадыр рэвалюцыйнай Кубы Фідэль Кастра ў час свайго выступлення на Чырвонай плошчы ў Маскве. Прыгаданыя словы заключаюць характарыстыку нашай сённяшняй эпохі.

У сапраўднасці, чалавецтва мае падставы для аптымізму, таму што развіццё свету ідзе ў напрамку, акрэсленым творцамі навуковага сацыялізма, таму што сацыялізм стаецца рэчаіснасцю, якая ахоплівае сабою штораз большую колькасць народаў. Для многіх людзей, якія нават не ведаюць добра марксісцкай навукі, з'яўляцца сацыялістам ці камуністам азначае быць лепшым, прагрэсіўным і справядлівым. І таму толькі, што сацыялізм прадстаўляе гэтыя найбольш людскія вартасці, ён здабывае няспынна новыя мільёны прыхільнікаў і ў краінах высока развітых і ў недаступных джунглях Афрыкі.

Чалавецтва мае падставы для аптымізму, таму што СССР і ўсе сацыялістычныя краіны дасягаюць штораз новых поспехаў, выклікаючы захапленне ў кожнага чалавека. Дасягненні ў космасе, а таксама на зямлі — у эканамічным жыцці, якімі ганарыцца першая сацыялістычная дзяржава — СССР, даюць ужо сёння неабвяргальныя доказы, што камунізм з'яўляецца вышэйшай формай жыцця, чым капіталізм. Гэта ўсё выклікае ў нас апраўданы аптымізм. Наглядна бачым, як з няспынна развіваючайся перавагі сацыялізма родзіцца вера ў магчымасць захавання міру ў свеце, у магчымасць ўтаймавання імперыялістычных сіл і вызвалення ўсіх закабаленых народаў.

У той час, калі прэм'ер Кубы збіраўся з візітам у СССР, прэзідэнт ЗША Кенедзі заявіў на прэсканферэнцыі ў Вашынгтоне: «На мой погляд, мы зрабілі амаль усё, што можна было зрабіць, каб паказаць нашую варожасць да савецкага сатэліта ў раёне Карайбскага мора.»

Гэта праўда. Злучаныя Штаты ўсё зрабілі, уключна з непасрэднай агрэсіяй, каб ліквідаваць на Кубе сацыялізм. Гэтыя замеры не споўніліся па дзвюх прычынах: кубінцы, спазнаўшы свабоду і сацыялізм, мужна усталі ў абароне гэтых вартасцей; на баку Кубы апынуліся ўсе сацыялістычныя краіны і іх прыхільнікі. У выпадку Кубы імперыялісты зразумелі, што замах на гэтую краіну раўняўся б замаху на сусветны мір.

У развіцці сучаснага свету мы, мабыць, дайшлі да такой стадыі, у якой імперыялістычныя сілы не бачаць ужо больш карысці ў агрэсіўных войнах. Магчыма, што гэтая думка не з'яўляецца такой ужо гуманнай і аптымістычнай. Аднак, мабыць, у недалёкай будучыні яна дазволіць значнай частцы буржуазных урадаў зразумець усю абсурдальнасць гонкі ўзбраення ці выклікання новых канфліктаў, грозных для ўсяго чалавецтва. Калі аднак мы верым у перамогу ідэй міру над сіламі вайны, дык гэта не азначае, што верым таксама ў магчымасць змены характару імперыялізму. Гэтую веру мы абапіраем на падрабязна намі аблічаных паказчыках нашага эканамічнага развіцця. Глыбокі сэнс заключае ў сабе вядомае сцвярджэнне, што аб міры ў свеце вырашыць матэрыяльная сіла сацыялізма. Гарантыяй развіцця ўсяго свету ва ўмовах міру і свабоды з'яўляецца развіццё эканомікі, асветы і культуры сацыялістычных дзяржаў.

Святкаванне Міжнароднага свята рабочага класа — 1 Мая дало доказ, што нашыя думкі падзяляюць сотні мільёнаў людзей ва ўсім свеце.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

У ГАСЦЯХ У МАРТЭНАЎСКІХ ПЕЧАЎ

В. БАРШЧЭЎСКІ

— Колькі часу вы намераны ў нас быць? — запыталі мяне ў інфармацыйным бюро навагуцкага камбіната.

— Дзень, можа два, — кажу, — каб добра пазнаёміцца з камбінатам.

— Вы што, жартуеце? Дык жа з нашым камбінатам вы і за тыдзень не пазнаёміцеся! — адказалі мне з усмешкай.

Аб сваёй наіўнасці я толькі тады пераканаўся, калі, аформіўшы пропуск, разам з маім праваднікам, рэдактарам Данкам, працаўніком «Голаса Новай Гуты», аказаўся на тэрыторыі камбіната. Металургічны камбінат — гэта гігант, веліч якога цяжка ўявіць нявопытнаму. Зараз ён размяшчаецца на тэрыторыі плошчай звыш тысячы гектараў. У камбінаце працуе каля 20 тысяч рабочых. У бягучым годзе прадукцыя камбіната дасягае звыш 2 мільёнаў тон сталі. Варта тут падкрэсліць, што прадукцыя ўсіх гутаў даваеннай Польшчы не перавышала аднаго мільёна чатырохсот тысяч тон сталі. У мінулым годзе калектыў камбіната выпрацаваў амаль два мільярды злотых даходу. Зараз у кожныя суткі камбінат выпрацоўвае 6,5 мільёнаў злотых даходу. Далейшыя капіталаўкладанні на разбудову камбіната (у 1980 годзе будзе тут працаваць 40 тысяч людзей, а прадукцыя дасягне звыш 9 мільёнаў тон сталі ў год) пакрываюцца з даходу, выпрацаванага самім камбінатам.

Новую Гуту, як вядома, наша краіна будуе пры выдатнай дапамозе Савецкага Саюза. Каля 90% усіх машын і абсталявання Новай Гуты прывезена з Савецкага Саюза. Зрэшты, і сам праект пабудовы гіганта апрацаваны ў Маскве. Звыш 80% рабочага калектыву Новай Гуты — гэта былыя земляробы, якія да часу пабудовы камбіната нічога супольнага з металургіяй не мелі. Спецыяльнасць сталевараў многія з іх атрымалі менавіта ў Савецкім Саюзе ў «Запарожсталі». З таго часу і навязаліся братэрскія адносіны паміж сталяварамі Новай Гуты і «Запарожсталі». Некаторыя сталявары пастаянна перапісваюцца з савецкімі сябрамі, наведваюць адны другіх у працы, пераймаюць вопыт.

Экскурсію па камбінаце мы пачалі ад цэха мартэнаўскіх печаў, дзе варыцца сталь. Праца тут наскрозь механізавана. Да печаў аўтаматычна пад'язджаюць ваганеткі з сыравінай і дамешкамі. Аўтаматычна ўсё гэта высыпаецца ў печ. Цэх — гігант, вокам канца не згледзіш, а людзей тут зусім мала відаць. Кожныя дзесяць гадзін з мартэнаўскай печы выліваецца сталь. За адзін раз у печы варыцца прыблізна каля 400 тон сталі. Тут сустрэла мяне нечаканая прыемнасць. Аказваецца, найлепшым сталяварам мартэнаўскага цэха, які славіцца на ўсю Новую Гуту, з'яўляецца былы жыхар вёскі Каменка на Сакольшчыне Станіслаў Барэйчык. На жаль, не давялося мне сустрэцца з Барэйчыкам. Ён працаваў на начной змене.

З мартэнаўскага цэха мы паехалі ў цэх вальцавання блях. Да вальца-гіганта пад'язджаюць велізарныя блокі распаленай дабяла сталі. Нязначны рух пальцаў апаратара — і блокі, быццам паленцы дроў, перакручваюцца і падсоўваюцца пад валец. Некалькі ру-

(Працяг на стар. 5)

КАНФЕРЭНЦЫЯ Ў ГАЙНАЎЦЫ

28 красавіка г.г. у Гайнаўцы адбылася справаздачна - выбарчая канферэнцыя мясцовага аддзела БГКТ. З дакладам выступіла Вера Юшчук. Канферэнцыя абмеркавала працу аддзела за мінулыя 3 гады, выбрала новыя ўлады і прыняла пастановы. Справаздача з канферэнцыі будзе ў наступным нумары.

СЕМІНАР ЛІТАБ'ЯДНАННЯ

27 і 28.IV. г.г. адбыўся семінар Літаратурнага аб'яднання «Белавежа». У першым дню члены аб'яднання выслухалі даклад Алеся Барскага аб творчасці Міхася Зарэцкага і абмеркавалі свае новыя творы. Вечарам «белавежцы» выступілі на літаратурных вечарынах у Гайнаўцы у Доме настаўніка і ў мясцовай завадовай школе. На другі дзень была абмяркоўка Літаратурнай старонкі і аўтарская сустрэча з грамадскасцю Беластока ў Міжнародным клубе кніжкі і друку.

ПАСЯДЖЭННЕ НАВУКОВАГА ГУРТКА

29.IV у памяшканні ГП БГКТ адбылося пасяджэнне навуковага гуртка, на якім былі абмеркаваны матэрыялы, падрыхтаваныя для чарговай публікацыі.

Спорт

Футбол. Можна сказаць, што мінулая нядзеля прайшла без неспадзянак. Першая ліга згуляла па плану, і значных змен у турнірнай табліцы не адбылося, за выключэннем пературоўкі ўгары, дзе Палонія, Заглэмбе і Рух памяняліся месцамі. Вядзе па-ранейшаму ўпэўнена Гурнік, за ім у пяціачковай адлегласці гоняцца, топчучы сабе па пятках, па чарзе: Палонія, Рух і Заглэмбе. Але гэтыя дагонкі, здаецца, ужо для Гурніка небяспекай не пагражаюць.

У II лізе ўсё яшчэ магчыма, улічыўшы, што апошнім часам Шамберкі нейк не вытрымліваюць папярэдняга тэмпа. Але пакуль яшчэ вядуць.

Аб беластоцкім футболе нічога суцяшальнага сказаць не можам. Ідзе выразна наперадзе элцкі Мазур, хоць і ён далёкі ад свайго нармальнага выгляду, хоць бы з папярэдніх гадоў.

Ужо чацвертую нічыю зрабіла ў гэтым сезоне мінскае Дынама. Гэтым разам з лідэрам групы тбіліскімі аднаклубнікамі. Гэта нядрэнна. Дык усе дагэтуляшнія гульні, апрача сустрэчы з кіеўлянамі, беларусы правялі на полі праціўніка. Займаюць цяпер мінчане II месца і маюць рэальныя магчымасці хутка прасунуцца наперад: у маі перакачуюць з поўдня на свой стадыён, а, як вядома, у сваёй хаце і сцены памагаюць.

Бокс. Бліскуча закончыла адборачны турнір на кубак ГККФіТ баксёрская зборная юніёраў Беластока. У апошнім матчы яна з лікам 16:6 перамагла зборную Варшавы. Такім чынам беластачане ўвайшлі ў фінальныя гульні без ніводнага паражэння. Віншуем!

Аут

Дырэктар завода артылерыйскіх снарадаў і фаустпатронаў «Ганс Еемер» Артур Кюметц узяў вялікую сігару, панюхаў яе, акуратна абрэзаў сцізорыкам кончык і запаліў.

Увайшла сакратарша.

— Пан Крыгер, — сказала яна, пытальна глянуўшы на дырэктара.

Кюметц кіўнуў сакратаршы. Тая выйшла і ўпусціла ў кабінет пажылога чалавека ў акуратным чорным гарнітуры. Гэта быў загадчык завадской канцылярыі Карл Крыгер.

Пачаўся даклад. Крыгер быў дакладны. Выклаўшы ў некалькі словах сутнасць справы, ён перадаў шэфу паперы на подпіс. Калі дырэктар, афарміўшы справы, адпусціў загадчыка канцылярыі, той, дайшоўшы да дзвярэй, раптам спыніўся.

116

— Выбачайце, забыў далажыць... Здаецца, я знайшоў адпаведнага чалавека.

— Шафёра?

— Так.

— Зразумела, жанчына?

— Мужчына, пане дырэктар!

— З усходніх рабочых?

— Не.

— Хто ж тады?

— Немец, пане дырэктар.

— І не калека?

— Ён не інвалід... Гэта значыць, інвалід, але не ў тым сэнсе. Быў пад бамбёжкай. Словам крыху не таго. Яго вылечылі. Так што практычна здаровы.

Дырэктар адкінуў сігару.

— Не хапае толькі, каб маёй машынай кіраваў вар'ят. Самі вы таго, калі прапануеце мне такога шафёра?

Крыгер паціснуў плячыма.

— Вам вырашаць, пане дырэктар. Але дзе цяпер узяць здаровага хлопца, які хадзіў бы без работы?

— Ён тут?

— Так, я сказаў яму, каб прыйшоў. На ўсялякі выпадак.

— Добра. Але адкуль ён узяўся?

— Прыйшоў у аўторак, калі я прыймаю наведвальнікаў. Перш, чым далажыць вам, я праверыў яго, як мог. Мы выйшлі, і я пасадзіў яго за руль свайго «Опеля». Мы праехалі ўсяго некалькі кіла-

117

метраў, але я зразумеў, што магу яго смела рэкамендаваць. Зразумела, як шафёра. Што датычыць дакументаў, то будзе, вядома, спецыяльная праверка.

— Добра, — сказаў Кюметц, — давайце яго сюды.

Крыгер выйшаў. Праз мінуту ён вярнуўся з Аскерам. Чагола аголеная галава, цёмныя вусы шчоткай, нейкая сумесь нясмеласці і разгубленасці ў шырока адкрытых ясных вачах за шкламі акуляраў — усё гэта ў спалучэнні з цеснаватай зялёнай курткай і жоўтымі брыджамі моцна змяніла знешнасць разведчыка.

Кюметц уважліва агледзеў прыставатага і, відавочна, крыху нязграбнага хлопца.

«З вясковых», — падумаў ён.

— Прозвішча?

— Генрых Губэ, — адчаканіў Аскер.

— Мне трэба адказваць: пане дырэктар, — сказаў Кюметц. — Вы зразумелі?

— Так точна, пане дырэктар!

Кюметц звыш дваццаці год правёў на ваеннай службе і найбольш за ўсё на свеце цаніў дысцыпліну і парадак. Аскер ведаў аб гэтым і дзейнічаў па строга распрацаванаму плану.

— Дакументы.

Аскер падаў пашпарт, шафёрскае пасведчанне, паперку з бальніцы.

— Зы глядзелі іх? — спытаў Кюметц загадчыка канцылярыі.

(Працяг на стар. 4)

118

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

Аўтаномная старонка літаратурна-мастацкага аб'яднання «Белавежа»

№ 54

ВІКТАР ШВЕД

Май сонечны, прыгожы май вясенні,
Ты сонца яркае падняў высока,
Каб неўмiручыя яго праменні
Зімы аковы нішчылі навокал.

Май жыццядайны, у вясне закаханы
У абдымках з ёю, як з дзяўчынай, крочыш.
Нясеш шырока кветак пах духмяны
І зямлі соннай адкрываеш вочы.

Бунтарскі май, не церпіш ты застою,
Ты з гвалтам, з цемрай у барацьбе заўсёды,
З усім аджыўшым ты ідзеш да бою
І для прагрэсу зносіш перашкоды.

Май — сімвал працы, змагання людскога,
Лепшага заўтра — людскіх летуценняў.
Ты на развалінах жыцця старога
Будуеш гмах шчаслівым пакаленням.

Май пераможны, ты ў сорак пятым
Пераступіў парог вайны крывавай.
І ўсюды міру сееш ты зярняты,
Стаіш на грунце заўжды слушнай справы.

Ты мірны, май, за мір завеш змагацца,
Падпальшчыкам з рук выбіваеш зброю,
Каб войны не маглі больш паўтарацца,
Зямля больш не насяквала крывёю.

Шчаслівы май, жывеш ты у народзе,
Пара святочная — так дарагая.
З штандарамі чырвонымі ў паходзе
Цябе вітаем песняй Першамая.

ЮРКА ЗУБРЫЦКІ

НОВАЕ

Згодны я у гэтым з многімі,
Новае — не з музыкай парад.
Няўлоўнымі калонамі станогімі
Цягне нас мінулае назад.

Ведамі рубежнымі ахутаны,
Гойсаем з прывалу на прывал
І сябе, змагаючыся з культамі,
Ўзводзім, па дарозе, ў ідэал.

На наш век цяжкія часы выпалі:
У нябесных прыдарожных снах
Мёданоснымі, зямнымі ліпамі
Садзім мы упарта Млечны Шлях.

МАЦЕЙ КАНАПАЦКІ

УПЕРШЫНЮ ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

Выдавецтва ГП БГКТ выпусціла гэтымі днямі з друку зборнік п.з. «Мой родны кут». Ён прызначаны, як падкрэсліваецца ў кароткай прадмове, у асноўным для вучняў пачатковых школ, дзе вывучаецца беларуская мова. Сама па сабе задума такога выдання вельмі каштоўная, калі ўлічым, што школьныя бібліятэкі адчуваюць нястачу дзіцячай літаратуры. На нашую долю выпала нялёгкае заданне. Давядзецца ж даць ацэнку выданню, ад якога патрабуецца асаблівага майстэрства, а адначасова трэба будзе памятаць аб вельмі скромных магчымасцях выдавецтва.

Зборнік «Мой родны кут» складаюць вершы і проза. Увесь змешчаны ў ім матэрыял належыць пяру мясцовых аўтараў, у асноўным, членаў Літаратурнага аб'яднання «Белавежа».

Вершы і апавяданні трэба лічыць, несумненна, асноўным фондам зборніка. Яны, як правіла, павінны захапляць, узбагачаць унутраны свет юнага чытача, у высока мастацкай форме расказаць яму аб жыцці. Ды, урэшце, літаратура для дзяцей павінна быць яшчэ больш цікавай і займальнай, чымсьці літаратура для дарослых. У нашым выпадку, на жаль, не ўсе аўтары дакладна разбіраюцца ў задачах, якія ставіць перад імі таго роду творчасць. Яны быццам хорам загаварылі мовай, якая надта ж не прыпадае да спадобы дзецям. Маю тут на ўвазе празмернае захапленне словамі з памяншальна - ласкальным адценнем. Аж кішаць гэтымі словамі творы В. Шведа, Я. Хлябіча, А. Свіська і Я. Бурша. Шчыра кажучы, млосна робіцца, калі чытаеш без перапынку аб «каточках», «пясочках», «свінках», «боціках». Вось, як прыклад, прапаную вашай увазе зваротку з верша В. Шведа «Зіма», у якім ён б'е свайго роду рэкорд:

У полі птушанятачкі
Дрыжаць, як ліст бярозкі,
Шукаюць сабе хатачкі
У зацішшы нашай вёскі.

А дзеці тым часам вельмі любяць, калі з імі размаўляюць як роўны з роўным, калі звяртаюцца да іх дарослыя адкрыта і шчыра, не прысядаючы перад імі. Надакучыць можна малым чытачам іназойлівай дыдактыкай. Такой менавіта заганай грашыць твор М. Гайдука «Як здаровым хочаш быць...». Тут жа толькі выступаюць загады ці нейкія зарыфмаваныя лозунгі. Паслухайма:

Устаўшы, раз — рукі
ўгору,
Падцягніся, як не сорам
Быць маломy ўжо
старым!
Прабяжыся па двары.
Пяць прысядаў, дзесяць
скокаў,
Дастань пятку, схілісь
бокам,
На расістай мураве —
«Мосцік», стойкі зрабі
дзве!
І спявай, спявай, спявай,
Бо і жаўранак, як ўстане,
Дзень вітае ён спяваннем.

— Хопіць, хопіць, — скажам аўтару, якога твор гучыць шаблонна і проста не цікава. Гэты твор не патрапіць уздзейнічаць на малога чытача; ён і так мае навокал удоваль усялякіх загадаў, просьбаў і заўваг. Хацелася б нам і лепшага твора ад Алеся Барскага, які сваім вершам «Мой родны кут» адкрывае зборнік. Мова тут наогул бедная, нейкая бясколерная. Мы не павінны забываць, што ў дзяцей вельмі развіта паэтычнае ўспрыйманне навакольнага жыцця, што толькі творы, напісаныя з добрым мастацкім густам, якія ў сапраўдным паэтычным вобразе ўзнаўляюць хараство родных пейзажаў, могуць выклікаць уражанне ў хоць і малога, але вельмі патрабавальнага чытача. Пяру А. Барскага належыць таксама паэма п.з. «Мікола». Хаця ў паасобных месцах знойдзем пэўныя непаладкі, выкліканыя недапрацаванасцю, аднак у цэлым «Мікола» — гэта цікавая з'ява ў зборніку. Твор напісаны з пэўнай эмацыянальнай нагрузкай, дзеянне тут гнуткае і вартае ўвагі нашага дапытлівага чытача. Твор расказвае аб долі сялянскага хлапчука, які, спазнаўшы на панскім двары ўсе жахі няволі, становіцца народным мсціўцам. А. Барскі спрабуе паказаць нам свайго героя чалавекам, надзеленым высакароднымі рысамі характару, змагаром супроць сацыяльнай несправядлівасці.

Куды лепш выпалі ў зборніку апавяданні. Найбольшай спеласцю вылучаецца бадай што апавяданне В. Рудчыка «Сямейны талісман». У ім наглядаем апраўданасць сітуацыі, натуральныя сюжэтныя хады. У творы расказваецца пра партрэцік Леніна, які як самую дарагую рэліквію захоўваў з дзіцячых год Міхась Завада. Аўтар здолеў асабліва з мастацкім густам перадаць нам сустрэчу Міхася — колішняга пастушка — з незнаёмым чалавекам, які ўручыў яму партрэцік Леніна. Займальна і жыва адлюстравана тут іх размова; з непадкупнай шчырасцю паказана наіўнасць сялянскага хлапчука, які ўспрыняў гэты партрэцік за святы абразок. Твор у цэлым напісаны займальна і жыва. Затое не справіўся са сваёй задачай аўтар рысункаў. Відаць, абыякавы быў для яго вонкавы выгляд Міхася. Вось даў толькі «дзяжурны» рысунак, не аглядаючыся на яго адпаведнасць са зместам апавядання. В. Рудчык малюе нам героя, апранутага па-жабрацкаму: у штонікі з падзертай калошай, якая па зямлі цягнулася, а другая ледзь закрывала калена. Кашуля ж нагадвала толькі шматку з дзіркамі. Тым часам на рысунку бачым салідна апранутага хлапчука без ніводнага следу яго страшэннай галечы. Не трэба тут шмат гаварыць, што рысункі і малюнкі ў дзіцячых выданнях павінны дапамагаць чытачу бачыць яскравей і глыбей герояў твора. На жаль, гэта не адзіны выпадак у зборніку. Напрыклад, рысунак дзяўчынкі з казкі М. Гайдука п.з. «Трысцінка і каваль» нагадвае чалавека - пачвару.

У першай частцы зборніка ўдалымі з'яўляюцца апрацоўкі М. Гайдуком народных казак і легенд, пачэрпнутых з мясцовага фальклору. Вылучаю тут асабліва казку «Жывая вада» і легенду «Пра золата і зайздрасць». Добра сталася, што аўтар аддаў нейкую долю ўвагі і павучальнаму характару твораў. У легендзе «Пра золата і зайздрасць» клеймуецца людская прагнасць, якая вядзе да самых найгоршых учынкаў.

Вартасным творам з'яўляецца апавяданне Я. Блізнюка «Памірыліся», дзе знойдзем выхаваўчыя моманты. Аўтар намагаецца выклікаць у дзяцей добрую думку, прышчапіць ім павагу да сваіх школьных сяброў, павагу да працы. І робіць гэта ўмела і пераканаўча. Школьны бамбіза Коля, які заўсёды дакучаў аднакласніцы Розе, перараджаецца, стаецца добрым вучнем і прыяцелем працавітай вучаніцы. У зборніку знойдзем і большыя формы, як «Абразкі з жыцця Кастуся Каліноўскага» А. Баравога і ўрывак п.з. «Світанне будзе заўтра» з аповесці В. Рудчыка.

А. Баравы ў лёгкай форме дае нам карцінкі з жыцця і дзейнасці беларускага нацыянальнага героя. Твор даступны для школьнікаў і несумненна паможа замацаваць у іх памяці некаторыя бакі дзейнасці Каліноўскага, аб якіх яны даведаюцца ў агульных абрысах з падручнікаў. Каштоўнае і тое, што дзея ў «Абразках...» разгортваецца пераважна на фоне Беласточчыны. Дзякуючы гэтаму, больш трывала спалучаць школьнікі імя героя з Мастаўлянамі ці Беластокам.

Другую частку зборніка «Мой родны кут» складаюць артыкулы, спалучаныя агульным цыклам, азагалоўленым «Пазнай сваю бацькаўшчыну». Пяру Ул. Юзвюка належыць тут абмеркаванне ў, зразумела, вельмі скандэнсаваным выглядзе справы засялення Падляшша і турыстычная даведка аб паўднёва-усходняй Беласточчыне. Матэрыял гэты напісаны жывой і вобразнай моваю. Відаць, што аўтар імкнуўся наладзіць тут сувязь са школьнікамі і ў гэтым яму пашанцавала. Даведцы спадарожнічаюць шматлікія фатаграфіі. З намаганнем загаварыць да юнага чытача апрацаваны артыкул В. Склубоўскага п. з. «Песня перамагла». У вобразнай форме паказана тут барацьба беларусаў у міжваенны час за асвету на роднай мове, з гістарычнай праўдзівасцю адлюстраваны махінацыі санацыйных улад, каб супроцьстаяць гэтым імкненням. Артыкул хутчэй нагадвае апавяданне, якое напэўна з цікавасцю прачытае наш школьнік. На іншы бок барацьбы супроць прыгнёту звяртае ўвагу ў сваіх успамінах Г. Анацік. Тут маем сутыкненне рабочых з фабрыкантам, які пасецца на

(Працяг на стар. 4)

С. ЗАСТАВІН

ПАЛЯВАННЕ НА КАНЯ

Як не дзіўна гучыць загаловак апавядання, я абсалютна не намераны яго змяняць! Паляванне на каня здарылася ў нас год, мабыць, дваццаць, дваццаць пяць таму назад! У час начлегу. Спяшаю выясніць, што слова «начлег» асабліва ў нашай вёсцы і асабліва летам мае спецыяльнае значэнне. Начлегам называецца начны выпас коней, калі дзесятка паўтара мужчын выязджае далёка за вёску яшчэ з вечара, а вяртаецца раніцаю. У час, калі коні пасвяцца на добрай траве, начлежнікі, расклаўшы агонь і падсцяліўшы пад сябе цёплыя ватоўкі, смяюцца, жартуюць або правяць такія дзіўныя гісторыі, што ледзь у вушы ўбярэш! І гэтак цэлую ноч. Бо ў начлежнікаў свой няпісаны закон: на начлезе можна рабіць усё, нельга толькі спаць! Хто задрамаў — наракай сам на сябе! Штосьці так і выйдзе з гэтага: то лапаць прападзе, то вуздзечка, або ў сажу вымажуць, або яшчэ інш... Нельга спаць і канец! Вось на такім адным начлезе здарылася гэтая нештодзённая гісторыя з Хухалёвым канём. Было ўжо за поўнач, калі каваль Хухаль вырашыў радыкальна пакончыць з нахлынуўшай дрымотай:

— Пайду, хіба, хлопцы, каня паглядзець! — сказаў ён, падняўшыся ад агня з небяспечна прыжмуранымі вачыма.

— А ідзі, ідзі... — стрымана адказаў Віктар, — конь да цябе не прыдзе!

Каваль праз хвіліну тупа глядзеў на яго і, нічога не адказаўшы, паплёўся ў поле. Калі аднак вярнуўся за нейкі час выразна ўсхваляваны, усе насцярожыліся.

— А што ж там з табою, Хухаль? — спытаўся Віктар ва ўсхваляванага каваля.

— Бяда, хлопцы — адказаў той, ледзь пераводзячы дух. — Бяда! Каня няма! Прапаў конь!

— Конь прапаў? — здзівіўся Цэкаўка. — Як жа конь прапасці можа?!

— Прапаў, хлопцы! Прапаў! — сіплым голасам цвярдзіў каваль. Мужыкі заварушыліся...

— Стой, Хухаль! Спакойна! — крыкнуў разважны дзядзька Фёдар. — Конь жа не іголка, у траве не згубіцца?!

— Не згубіцца, — прытакнуў каваль і бездапаможна азірнуўся.

— Значыць, не мог прапасці! — заключыў дзядзька Фёдар, які заўсёды цаніў яснасць думкі.

— Не мог... — ізноў прытакнуў Хухаль. І дадаў: — Не мог, а прапаў!

— Брэшаш! — узлаваўся Фёдар. — Іголка конь, ці не іголка?

— Не, не іголка, — адказаў збянтэжана Хухаль.

— Добра, — працягваў дзядзька Фёдар, падняўшы ў гару тоўсты палец. — Значыць, калі не іголка, не мог у траве згубіцца, што?!

— Не мог... — пакорна паўтарыў каваль.

— Фёдар! — перапыніў Чухрэй. — Не мог, а прапаў. Ды конь і іголка

(Працяг на стар. 5)

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

НАПРАМАК — СЕЛЬГАСАСВЕТА

(Працяг са стар. 1)

дзесятак — эстрадная група «Лявоніха», а рэшта працаўнікоў — гэта дапаможны персанал (шафёры, уборшчыцы, канцылярысты) і тры апаратыўныя працаўнікі; б) наша арганізацыя мае грамадскі характар і таму сваю дзейнасць усё больш павінна базаваць на працы актыву.

У цеснай сувязі з працай паасобных аддзелаў таварыства аставалася актыўнасць гурткоў БГКТ. Зараз маецца звыш 150 гурткоў і каля 4 300 членаў таварыства. Абслуга іх была вельмі хаатычнай, несістэматычнай. Аддзелы, кіруючыя свайго інструктара ў камандзіроўку, не звярочвалі ўвагі куды і дзеля чаго ён едзе. Здаралася і так, што адзін гурток быў абслугоўваны на працягу года 8—10 разоў (Клюковічы, Скупава, Юшкавы Груд, Астравы), а другі 1—2 разы. Найлепш абслугоўваліся гурткі на Гайнаўшчыне і ў Сямяціцкім павеце. Не заўсёды абслуга гуртка была раўназначна з яго актыўнасцю. Часта здаралася і так, што члены гуртка прымалі прыгожыя планы, і часта нават у такіх простых справах, як пашырэнне падпіскі на «Ніву», арганізаванне ў сваёй вёсцы бібліятэчнага пункта, драмгуртка, ці арганізаванне экскурсіі аўтакарам ГП, гэтыя планы не выконваліся. Яшчэ вельмі часта нашыя гурткі хочуць, каб іх нехта вёў «за ручку». Калі знойдзецца ініцыятар, як гэта мела месца ў Райках, Ляшуках, Пяньках, Баршчэве, тады грамадска будуюцца святліцы, школы, дарогі, арганізуюць праблемныя курсы і г. далей. Калі яго няма, а настаўнікі ў пору не акажуць гуртку дапамогі, тады праца гуртка заміраe. Таму клаўся націск на супрацоўніцтва з настаўнікамі, з інструктарамі асветы, з ЗМВ, ТППР і іншымі грамадска - культурнымі арганізацыямі.

Прыкладам супрацоўніцтва БГКТ з ЗМВ быў гурток у Баршчэве, Беластоцкага павета, аддзела таварыства ў Гайнаўцы з ЗНП, у памяшканні якога памяшчаецца праўленне аддзела і супольна з якім праводзіцца шмат культурных мерапрыемстваў, гарадскога аддзела ў Беластоку з некалькімі прадукцыйнымі прадпрыемствамі горада і Ваяв. Праўленнем ТППР у галіне пашырэння ведаў аб савецкім фільме, экспанавання выставак, арганізавання экскурсіі і г.д. Цяжка нават пералічыць усе прыклады супрацоўніцтва БГКТ з дзяржаўнымі установамі. Апошнія гады яно навязана з літоўскім, украінскім і рускім таварыствамі ў Польшчы, супрацоўніцтва пашырана і за межы Польшчы.

Хочацца звярнуць увагу следам за V-тым Пленумам ГП на асветныя справы. Мы маем ужо добра развітую сетку школ з навучаннем роднай мовы сярод беларускай нацыянальнай меншасці. Гэта сістэма школьнай асветы мае таксама свае дасягненні і недахопы, аднак памінаючы ўсё, можам ёю ганарыцца. У галіне асветы дарослых нашае насельніцтва яшчэ знаходзіцца на апошнім месцы і зрухаў на лепшае відаць мала. Моладзь пайшла вучыцца ў сельскагаспадарчыя школы (СПР), на розныя курсы. Але яна не мае рашаючага значэння ў прадукцыі. Гаспадаром далей з'яўляецца найчасцей 50—60-гадовы бацька, які ў сваёй маладосці не меў магчымасці вучыцца, а зараз таксама не паглыбляе сваіх ведаў з сучаснай агракультуры. Нашыя назіранні паказваюць, што сяляне часта не маюць ніводнай сельскагаспадарчай кніжкі і не ведаюць, дзе іх шукаць. Не надта многа выпісваюць часопісаў. На вопыце кальпартажу уласных выданняў сцверджана, што кніжка нават на роднай мове яшчэ купляецца насельніцтвам не вельмі ахвотна. Нашае таварыства кожны год праводзіць 3—4 курсы, арганізуе 20—30 розных праблемных курсаў па вёсках, дае па 80 дакладаў на розныя тэмы, апрацоўвае шмат радыёгутарак, сярод якіх сельскагаспадарчая праблематыка займае асноўнае месца. На сельскагаспадарчыя тэмы ў асноўным піша і «Ніва».

Аднак усяго гэтага, здаецца, яшчэ мала. Вось таму ў будучай кадэнцыі ГП павінна сваю працу накіраваць на сельгасасвету і культуру вёскі. Разам са святлом, прамысловасцю, шасейнымі дарогамі, радыёфікацыяй і тэлебачаннем павінны ісці грунтоўныя веды з агракультуры. У іншым выпадку ўсе намаганні ў напрамку павышэння ўраджайнасці з гектара, а затым і паляпшэння свайго эканамічнага становішча, не да чаго не прывядуць. Прымаючы курс на сельскагаспадарчую асвету і культуру нашых вёсак, ГП БГКТ павінна далей выконваць усе статутовыя абавязкі. Далей развіваць мастацкі аматарскі рух, павышаць узровень эстрады «Лявоніхі», калектыва песні і танца, імкнуцца да пашырэння ліку школ з беларускай мовай навучання, папулярызаваць «Ніву» і кніжкі на беларускай мове, дасканаліць уласныя выдавецтвы, развіваць формы сужыцця і супрацоўніцтва і г.д.

Мэтай гэтага артыкула не з'яўлялася інфармацыя аб працы БГКТ, а паказанне некалькіх праблем і запачаткаванне перадз'ездаўскай дыскусіі.

УЛ. ЮЗВЮК

(Працяг са стар. 3)

УПЕРШЫНЮ ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

іх галечы. Юны чытач здолее даведацца аб падзеях, якія для яго з'яўляюцца толькі гісторыяй, і гэтым шляхам папоўніць свае веды аб так яшчэ нядаўнім мінулым роднага краю.

Значна слабей у гэтай частцы зборніка выпалі матэрыялы Ул. Паўлючука, які піша аб апошняй вайне на Беласточчыне і аб падзеях 1939 года. Аўтару не ўдалося наладзіць сувязі са школьнікамі і ў сэнсе мовы, нагадваючы звычайную канцылярШчыну, і ў сэнсе перадачы зместу. У паасобных месцах адчуваюцца паспешлівасць і абыякавае стаўленне да фармуліроўкі аўтарскіх думак. Часам атрымоўваецца нават бяссэнсіца.

Перапоўнены фактамі, суха і справаздаўча апрацаваны матэрыял А. Амільяновіча аб удзеле беларусаў у партызанскім руху на Беласточчыне. Праўда, дарослы чытач справіцца з гэтым тэкстам, аднак мы маем увесь час на ўвазе асноўнага чытача зборніка. Больш наступна выпала гутарка Л. Раманюк аб беларускай мове і яе мясцовых гаворках. У гэтай частцы выдання, несумненна, вылучаецца артыкул В. Шведа, які абмяркоўвае стан беларускай дзіцячай літаратуры пасля вайны ў Польшчы. На нашу думку, гэты цікавы, з улікам многіх фактаў напісаны матэрыял павінен быў апынуцца на пачатку зборніка. Ён трапна і паслядоўна ўвёў бы ў змест выдання. Другую частку зборніка дапаўняюць сваімі артыкуламі А. Сельвясюк аб Белавежскай пушчы і Б. Манкевіч аб беларусах, пражываючых за межамі БССР. Звярну яшчэ ўвагу на вокладку зборніка. Шчыра кажучы, адпужвае яна сваім выглядам. Цёмназялёная віньетка, адлюстроўваючая бедныя вясковыя пабудовы, наводзіць бязмежны смутак, а калі глядзім з пэўнай адлегласці на рысунак, дык атрымоўваецца толькі пляма. Кніжцы прыносіць таксама шкоду і яе мяккая вокладка. Трапіўшы ў бібліятэку, кніжка праз тры чатыры выдачы страціць свой выгляд. Нічога тады не застанецца і з урыўка верша В. Шведа, змешчанага на вокладках.

На цэлым зборніку «Мой родны кут» ляжыць адбітак паспешлівасці і недапрацаванасці. Нават улічваючы складаныя ўмовы ў выдавецтве, нельга забываць аб асноўнай справе — аб адрасаце такога выдання. Ці ж на старонках «Нівы» і «Зоркі» за мінулыя гады не знайшліся б лепшыя творы нават гэтых жа самых аўтараў? Можна было б таксама даць некалькі твораў дзіцячых аўтараў Савецкай Беларусі, ці, скажам, змясціць пераклад з польскай мовы. Не пашкодзіла б уключыць тут і нейкую беларускую песню, пачэрпнутую з мясцовага фальклору. Знойдзем іх нямала і ў апрацоўцы Рыгора Шырмы.

Калі ўжо было задумана таго роду выданне, трэба было б з большай дбайнасцю падыйсці да гэтага вельмі сур'ёзнага мерапрыемства.

М. КАНАПАЦКІ

З ПІСЕМ ЗЕМЛЯКОЎ

СВАІМ І ЧУЖЫМ ЖЫЦЬ НЕ ДАЕ

Верка гэта, што Рыжаю празываюць, бо пекнаты ў ёй столькі, што кот наплакаў, пасмешышча робіць, адно дзеці збягаюцца каля яе хаты, як на дзіва нейкае. І скажы, мая дарагая, брыдоце такой заўжды мужык спакойны пападзе! А працавіты які яе Кірылка, а каб хоць каму словам кепскім закінуў; спакайнота такая, што яго так, як і няма ў вёсцы. Затое яна, жонка яго, значыць, Верка гэта языкастая, чысты д'ябал удаўся, хай Бог крые і ратуе! Рэдка такі дзень, каб яна не лупіла венікам або паленам свякруху старую ды яшчэ і дзяцей сваіх застаўляе, каб і яны білі бабулю па нагах голых — ужо мо' сто разоў вывалакалі яе за валасы і за ногі на вуліцу, і за ёю выкідалі яе лахі, і куфэрачак, які ў каляіне рассыпаўся. А калі наб'е, тады прыказвае старой, каб нікому не гаварыла, бо, як скажа, дык адразу заб'е. І як хто-лень пытае бабку, хто вас так пабіў, яна гаворыць, што ўпала з драбіны і моцна пакалечылася.

Кірылка па заробках усё ездзіць, у хаце не бывае часта, а каб і быў, дык і яго за адным махам Верка нашпарыць разам са старою маткаю. На вясну вернецца ён да хаты з работ, дзе гумзу грошай назапасіць, але Верцы таго яшчэ мала... Хай спрабуе Кірылка не прывезці якой рэчы, што яна накажа яму, тады бедны яго лёс, горш сабакі маецца. Мала, што тысячы адбярэ, з рук усенька выдзярэ ды-й прагоніць вон за дзверы... Пад парогам спіць, на памосце запэцканым, а як чым накрыецца, то прыдзе і гэта сарве.

Шкада мужчыны добрага, бо і зарадны сам, і пра гаспадарку сваю бацькоўскую дбае, але чаму ж ён падатлівы гэткі, проста не магу зразумець!? Пэўна, таму, што надта маладою яна замуж за яго пайшла — хаця бабы другія ад яе старэйшыя наракаюць на мужыкоў сваіх, што ў нічым не папускаюць, нат' азвацца не можна, калі падап'юць. Во!

(Працяг на стар. 7)

(Працяг са стар. 2)

— Так, пане дырэктар.

Кюметц пагартаў паперы, кінуў на стол.

— Адкуль родам?

— Вось, пане дырэктар. — Крыгер палажыў перад ім ліст паперы.

— Усходняя Прусія, — прамармытаў Кюметц. — З Пілаў?

— Так точна, пане дырэктар. Толькі не з самога горада, а кіламетраў пяць на поўдзень. Там хутары. Я з хутара Зёльдэ.

Аскер адказваў цвёрда. І Пілаў і Зёльдэ былі вывучаны яшчэ ў Маскве, вывучаны дасканала, да найменшых дробязей. Таксама дакладна мог характарызаваць Аскер і членаў «сваёй» сям'і. Апрача таго савецкая разведка прадбачыла, што, правяраючы Керымава - Губэ, немцы могуць зрабіць запыт ва Усходнюю Прусію. У тым выпадку з Пілаў прыйшоў бы спрыяльны адказ...

— Горача цяпер там у вас, — сказаў дырэктар. Аскер нахіліў галаву.

— Горача, пане дырэктар, — сказаў ён.

— А як вы апынуліся ў нашых мясцінах? — спытаў Кюметц, яшчэ раз уважліва ашчупваючы позіркам свайго наведвальніка.

— Сам не ведаю, пане дырэктар. Апошняе, што я памятаю — гэта выццё рускага пікіроўшчыка, затым мяне нешта таўкнула ў галаву... Прачнуўся ў санітарным эшалоне. І вось — апынуўся ў

119

Гамбургу, бальніца 22-40. Вылечылі — прыехаў сюды.

— Чаму не едзеце да сябе, у Пілаў?

Кюметц бачыў, як Губэ збянтэжана апусціў галаву, як згорбіліся яго плечы.

— Гаварыце, — патрабаваў Кюметц.

— Вы ж самі заўважылі, што там горача, пане дырэктар, — ціха сказаў Аскер. — А я хлябнуў вайны. Не паеду. Тут правяду тыя некалькі месяцаў, што адведзены мне на адпачынак. Я ж ведаю: і паўгода не пройдзе, як зноў павестка, і будзь добры — надзявай пагоны.

— А ў Гамбургу чаму не засталіся?

— Тая ж прычына, пане дырэктар. Дня не праходзіць, каб не прылятаці англічане ці амерыканцы.

— Генрых Губэ — шчаслівчык, нарадзіўся ў сарочцы, — сказаў загадчык канцылярыі.

Кюметц павярнуў да яго галаву.

Крыгер вытлумачыў:

— Праз дзень пасля таго, як Губэ выпісаўся, шпіталь 22-40 падняўся ў паветра.

— Так, так, — прамармытаў дырэктар. — Але адкуль аб гэтым ведаеце вы, Крыгер?

— Пасля таго, як Губэ з'явіўся да мяне, я званіў у Гамбург. Камендатура пацвердзіла ўсё тое, што зараз ён расказваў.

Кюметц задумаўся. Затым ён задаў Губэ яшчэ некалькі пытанняў. Адказы даваліся акуратныя, дакладныя. Усё сведчыла аб тым, што Губэ чалавек зраўнаважаны, і Кюметц шмат не рызыкуе, даверыўшыся яму як шаферу.

120

Зазваніў тэлефон. Дырэктар зняў трубку. Раптам твар яго расплыўся ва ўсмешцы.

— Вітаю вас, групенфюрэр, — радасна сказаў Кюметц. — Шчаслівы чуць ваш голас, яшчэ больш цешуся, што не забываеце старых сяброў!.. Ну, вядома, і я. Паслухайце, ці не паснедаеце ў нас, шаноўны Упіц? Фрау Кюметц была б шчаслiва... Справы? Так, так, я разумею. Ну што ж, калі не гара да Магамета, дык Магамет да гары, як гавораць на Усходзе. Я так хачу бачыць вас, што кідаю ўсё і неадкладна еду!

Кюметц палажыў трубку. Ён быў вясёлы, здаволена паціраў рукі, усміхаўся.

— Крыгер, — сказаў дырэктар, кіруючыся да дзвярэй, — займіцеся гэтым чалавекам. Мы возьмем яго на пробу.

— Ці не пачаць пробу цяпер, пане дырэктар? — сказаў Крыгер. — Мо' новы шафёр і адвязе вас?

Кюметц спыніўся, заклапочана паглядзеў на Аскера.

— Добра, — сказаў ён.

Неўзабаве Аскер падкаціў да пад'езда. Дырэктар чакаў на тратуары. Новы шафёр плаўна прытармазіў, выскачыў з машыны, адчыніў перад Кюметцам дзверы.

— Да будынку абвера, — сказаў той, усеўшыся.

(Працяг за тыдзень)

121

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

ЛЯ МАРТЭНАЎСКІХ ПЕЧАЎ

(Працяг са стар. 2)

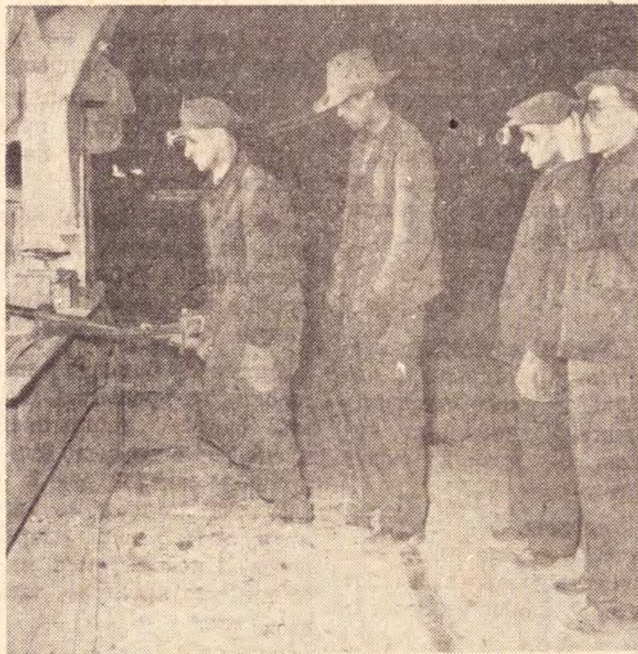
хаў вальца — і з блокаў зрабіліся тонкія пласты сталі. Яны перасоўваюцца да далейшых вальцаў і чырвонымі, як полымя, стужкамі бляхі даўжынёй у 200 метраў маланкай вылятаюць на склад. Незабыўнае ўражанне. Здаецца, безупынныя маланкі рассякаюць змрок цэха.

Яшчэ цікавей у цэху вырабу труб. З аднаго канца камплекта машын улятае стужка бляхі, а з другога выходзіць гатовая труба адпаведнай велічыні. На кожным кроку здзіўляючая механізацыя працы і вельмі малая колькасць рабочых. Ну што ж, Новая Гута — адна з большых і навейшых фабрык такога тыпа ў Еўропе. Нічога тады дзіўнага, што прадукцыяй Новай Гуты цікавяцца ўсё больш замежныя краіны. Сваю прадукцыю зараз Новая Гута экспартуе ў больш дваццаці замежных краін. Прадукцыя Новай Гуты карыстаецца поспехам нават у такіх прамыслова развітых краінах, як ЗША, Швецыя, Бельгія і другія. Сорак працэнтаў вырабу блях Новай Гуты ідзе на экспарт.

* ✲ *

Каля цэнтра металургічнага камбіната Новай Гуты ёсць невялічкае ўзвышша, так званы «Копец Ванды». Паводле легенды, тут пахавана княжна Ванда, якая не хацела выйсці замуж за нямецкага князя Рытыгера і кінулася ў Віслу. Ад гэтага месца і названа падкракаўская вёска — Магіла. Вёскі ўжо няма. На месцы Магілы красуюцца высачэзныя коміны мартэнаўскіх печаў. «Копец Ванды» застаўся тут як след мінулага.

В. Баршчэўскі

Зараз паплыве сталь. Брыгада Станіслава Барэйчыка напагатове.

МАЙ, ВЯСНА, КНІЖКА

(Працяг са стар. 1)

кі ад VI ст. да н.э. Слаўны кнігазбор філосафа Арыстоцеля.

4) III стаг. да н.э. — найбольшая і найбагацейшая бібліятэка ў Александрыі. Залажыў яе рымскі ўладыка ў Егіпце. У бібліятэцы адных толькі папірусных звіткаў было 700 тысяч.

Першая публічная бібліятэка была адкрыта ў Рыме ў 30-тых гадах да н. э.

Вялікімі прапагандыстамі і любіцелямі кнігі і бібліятэк былі арабы. Свайго росквіту арабскія бібліятэкі дасягаюць у VIII—XI ст. н.э. Тады ўзнікаюць каштоўныя бібліятэкі ў Багдадзе, Каіры і іншых гарадах.

У сярэдневякоўі значэнне бібліятэк падае. У сілу ўваходзіць духавенства, якое нішчыць працу і здабытак старажытнасці. Толькі Канстанцін Вялікі і Юстыніян у Візантыі ў гэтым часе залажылі яшчэ багатую свецкую бібліятэку. У XV ст. яна была знішчана туркамі ў час нападзення і заваявання Візантыі. Новы час для бібліятэкі настаў у перыяд, зв. у гісторыі Адраджэннем.

ЯК ЗАРАЗ?

Еўропа — 638 вялікіх бібліятэк — 119 млн. тамоў.

Амерыка Паўночная — 314 вялікіх бібліятэк — 54 млн. тамоў.

Азія — 23 вялікія бібліятэкі — 6,7 млн. тамоў.

Амерыка Паўднёвая — 22 вялікія бібліятэкі — 1,1 млн. тамоў.

Афрыка — 3 вялікія бібліятэкі — 0,2 млн. тамоў.

НАЙБОЛЬШЫЯ БІБЛІЯТЭКІ Ў СВЕЦЕ

Бібліятэка імя Леніна ў Маскве — 13.000.000 тамоў.

Бібліятэка Кангрэсу ЗША — 9.000 000 тамоў кніг і некалькі мільёнаў рукапісаў.

Публічная бібліятэка ў Нью-Йорку — 6 000 000 тамоў.

Бібліятэка Брытыш Музей у Лондане — 5 000 000 тамоў.

У ПОЛЬШЧЫ

Бібліятэка Нарадовая ў Варшаве — 1 300 000 тамоў.

Бібліятэка Ягелонская ў Кракаве — 1 200 000 тамоў.

Бібліятэка Варшаўскага Універсітэта — 1 400 000.

МАЙ 1963

Так вось і дайшлі мы да нашых часоў, калі кніжка сталася неадлучнай з'явай нашага жыцця. Неадлучнай, але яшчэ не для ўсіх. Ёсць яшчэ людзі, якія не звязалі свайго жыцця з кніжкай. «Кніжкай не наясіся» — бываюць і такія погляды.

А ў акно заглядае сонца. Радаснае, майскае. І гэты свой артыкул звязваю з маем. Бо май у нас стаў месяцам кнігі, асветы і друку. Не павінны і не забываем аб кнізе і асвеце кожны дзень у годзе, але ў маі асабліва. У маі выкладаем усё, што зроблена, каб цешыцца. У маі пачынаем новую атаку на кнігу, на газету. Спрыяе нам вясеннее сонца, цёплы вецер, маладая трава і песня жаўранка над палямі.

Свята кніжкі — крыніцы мудрасці. Яго святкуем кожны год па-іншаму. Перада мной праграма гэтага свята на 1963 год.

Цешуся. Цешуся таму, што цяпер больш, чым калі-небудзь, свята кнігі пераносіцца на вёску. І сама вёска не адстае таксама.

Новыя чытальні і гурткі любіцеляў бібліятэк і кніжкі ўзнікаюць і будуць узнікаць. Каб як найбольш іх у майскае свята!

У гэтым годзе паявілася навіна — грамадскія тэлевізары. Таксама для вёскі. А як гэта выглядае? Вёска збірае палавіну грошай, а другую дакладае аддзел культуры — і тэлевізар для вёскі ёсць. Ужо нямала заявак на такую пакупку маюць улады. У маі варта паспяшацца. Або грамадскія асветныя кінаапараты «Веда».

У нас моцна не дацэньваецца, асабліва на вёсцы тэхнічная літаратура, прафесіянальная, сельскагаспадарчая, папулярна-навуковая. Тым часам кніжкі і газеты гэтага роду вельмі расшыраюць светапогляд. Прачытанне нават адной кнігі, аднаго артыкула з гэтай літаратуры дае вельмі многа. Цяжка ўявіць сабе сучаснага чалавека, які не цікавіцца і не чытае папулярна-навуковай і грамадскай літаратуры. Праўда, нашы бібліятэкі на вёсках не маюць дастаткова такой літаратуры ў даступнай і цікавай форме. Таму і павінны яны ў майскае свята звярнуць на гэта ўвагу, дастаць і давесці да людзей такія кніжкі, часопісы.

Май — гэта адначасова і свята музыкі, мастацтва. Гэта ж неадлучна ад асветы. Народ наш багаты песнямі і спевакамі. Арганізаванне хораў — выдатная рэч для адзначэння свята.

Адносна мастацтва хочацца сказаць асобна пару слоў. На нашых вёсках тузаюцца паміж сабой цудоўнае народнае мастацтва, багатае і невыказна прыгожае — ткацтва, вышыўка, і з другога боку — шміра, агіда, за якую людзі плацяць грошы, якой прыбіраюць свае хаты, — маляваныя алені, лебедзі, рознакаляровыя і рознагатунковыя кветкі, што нейкім цудам вырастаюць з аднаго пня. Часта здзіўляешся, як могуць людзі, умеючыя выткаць цудоўны дыван, павесіць на сцяне над ложкам замест яго аленя з выцягнутай шыяй — усюды і заўсёды такога самага. Што пераможа ў барацьбе: сапраўднае прыгожае, сапраўднае народнае мастацтва ці шміра? Майскае свята і тут павінна памагчы добрай справе.

Май — назва аднолькавая для большасці цывілізаваных народаў. Радаснае вясенняе свята ўсяго прыгожага і мудрага. Значыць, свята людскога розуму. Май — месяц, які ад найдаўнейшых часоў ва ўсіх славян быў месяцам найбольшай радасці і надзеі. Такім ён ідзе да нас і цяпер.

ВЕРА ЛЕЎЧУК

УЗНАГАРОДЫ ДЛЯ ДЗЕЯЧОЎ КУЛЬТУРЫ

(Працяг са стар. 1)

наўскага павета, здольны артыст і адначасова добры рэжысёр, атрымаў 400 зл. За высокі мастацкі ўзровень ігры ўзнагароды па 400 зл. кожная атрымалі Віталій Байгуз з Новага Вострава і Лявон Харытанюк з Паўлаў (Бельскі павет). 400 зл. атрымаў таксама актыўны карэспандэнт «Нівы» Янка Цялушэцкі з Новага Ляўкова, Гайнаўскага павета.

м.х.

ПАЛЯВАННЕ НА КАНЯ

(Працяг са стар. 3)

ка розныя справы. Іх трэба разважаць паасобна...

— Ну, ну! — крыкнуў пячнік Кандрат, аматар усякіх разважанняў, але ў той час ад лесу пачуўся дзіўны гук, змахваючы неяк на іржанне каня.

— А што? — падхапіў дзядзька Фёдар. — Не казаў табе, што конь не іголка — не згубіцца?! А на той прыклад і на іголку ёсць спосаб! Магніт! Магніт, хлопцы...

— Гэта не быў конь! — перарваў Фёдара Цэкаўка. — Гэта не мог быць конь, бо лес ад поля шчыльна адгароджаны!

— Так, — сказаў Віктар. — Фактычна, конь у лес не мог пралезці...

— Калі пралез, значыць, мог! — хіхікнуў Кандрат.

— Ай і дурны ж ты, Кандрат! — салодзенька прагаварыў Чухрэй. — А яшчэ біблію чытаеш! Гэта ж не конь іржаў! Ці конь можа так іржаць?!

— Дурны? — ускіпеў пячнік Кандрат. — Дурны, кажаш? А хто цябе, скаціна, Эклесіяста таўкаваць вучыў?! Хто?!

— Ай - ай, Кандрат! Пры чым жа тут Эклесіяст? Тут ясна тое, што гэта не быў конь, вось і ўсё!

— Фактычна, — уставіў аўтарытэтна Віктар, — на мой погляд, хатняя жывёліна не можа выдаваць з сябе гэткага ненармальнага голасу, хіба... хіба, што яе чаўяць!

— Людочкі вы ж мае! — прастагнаў Хухаль. — Ды як жа так зараз і чаўяць? Як жа так можа быць?!

— Вось цудакі! — засмяяўся бадзёра Саўка, ён толькі побач з жонкай адчуваў сябе няёмка. — Іду ў заклад, што гэта Хухалёў конь!

— Колькі стаўляеш? — падхапіў азартнік Кандрат.

— Літар па палове з Саўкам! — крыкнуў за Саўку маўчаўшы да гэтай пары Марка.

На хвіліну заціхла...

— Што ж, — перарваў цішыню Віктар, — бярэм, Чухрэй?

— Хіба на трох, — адказаў хітры Чухрэй. — На трох з Цэкаўкам!

— Хай будзе! — згадзіўся Цэкаўка. Мужыкі падняліся ад агня.

— Вось што, хлопцы, — узяў слова Віктар, — я павяду, бо справа невядомая. Пры конях няхай застаецца Мікола. Пайшлі!

Праз хвілін дваццаць яны наблізіліся да лесу і спыніліся ля плоту.

— Тут, — пачаў Віктар, — трэба крыху разыйсціся. На метраў дзесяць адзін ад аднаго. Кожны няхай падхопіць у рукі дубчака. Час ад часу пераклікаймася між сабой. Пералазь! — загадаў ён першаму з боку Цэкаўку. — Падсадзім!

— Не! — адрэзаў Цэкаўка. — Я першы не палезу. На мой погляд, гэта не конь, а калі не конь — дык хто яго ведае, што там у гушчары! Няхай лезе той, хто крычаў, што гэта конь! Саўка!

— Яяяя? — гікнуў Саўка. — Яяяя тут пры чым? Няхай Хухаль лезе! Яго конь!

— Добра, хлопцы! — згодліва прасіпеў каваль, забыўшыся, здаецца, аб усім белым свеце, і шчапіўся на плот.

У некалькі хвілін мужыкі апынуліся па той бок і, выправіўшы наперад каваля, асцярожна затапіліся ў гушчары.

Кожны сам па сабе ведае, што не надта прыемна лазіць па лесе ноччу, калі ў вочы б'е мокрае галлё, а з-за кожнага дрэва выглядае невядомае. Таму нічога дзіўнага ў тым, што, як мужыкі не ішлі наперад, яны заўсёды апыналіся каля плоту! Толькі Хухаль і Віктар шарылі недзе ў гушчары. Першы — бо конь быў усё ж-такі яго ўласны, другі — бо гонар старога паляўнічага не дазваляў паступіць інакш.

Гэтак прайшло, хіба, з паўгадзіны, калі раптоўна, на слух у метрах ста ад плоту, пачуўся радасны крык каваля: — Ёсць, хлопцы! Ёсць мой конік! — ускрыкваў ён. — Ат, ты мордачка ты мая! Ты... — і абарваў! Мужыкі спяшаўшыеся на голас у гушчар, замерлі.

— Рооогггііі! — пачуўся раптам жудасны крык беднага каваля. Усе апынуліся за плотам...

— Без стрэльбы няма ходу! — лепятаў Віктар, збіраючыся з зямлі. — Без стрэльбы на гэтакага звяра не пойдзеш...

— Тттттаккк, — застукаў зубамі Цэкаўка, — а яшчэ мяне першага па... — І Цэкаўцы не дано было закончыць слова. У тую ж секунду, ламаючы ўсё, што стаяла яму на перашкодзе, з гушчара выскачыў рослы зубр і, з разгону трэснуўшы ў плот, з жэрдкамі на хрыбце панёсся ў чыстае поле. Мужыкі не паспелі нават прысесці...

— І бывае ж гэтакае дзіва на свеце!.. — за доўгую хвіліну першы дайшоў да сябе дзядзька Фёдар. — Імпэт, хлопцы, вось што!

— Які яшчэ імпэт! — злосна адазваўся Кандрат. — Чорт надаў лезці ў гэты гушчар! Ты ведаеш, што магло быць?! Быў бы табе імпэт!

— Стойце! — перабіў Марка. — Там жа Хухаль ляжыць, што?...

— Яяяя, — гікнуў Саўка, — ннее думаю туды ісці... Тааамммм іх можжа яшччэээ неекалькікі ш..ш..тук!

— Дурны ты, Саўка! — акрыяў ужо Віктар. — Калі б былі яшчэ, дык таксама выбеглі б! А чалавека ж трэба ратаваць?!

Неахвотна, часценька азіраючыся на ўсе бакі, выбітаю зубрам дзіркай палезлі мужыкі ў гушчар. І што? У метрах ста ад плоту, за пяньком, куцкі сядзеў адурнелы каваль! Толькі вочы яго неяк дзіўна блішчэлі, быццам вочы загнанага сабакамі ката! А сам быў цэленькі... Волас чалавеку з галавы не зляцеў! Перапалохаўся да паўсмерці — праўда! Але і зубра ж мусіў добра напалохаць — факт!

А што датычыць Хухалёвага каня, дык ён, як выяснілася ўжо раніцаю даўным - даўно стаяў ля ўласнага хлява!..

С. ЗАСТАВІН

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

КУДЫ ПРАПАЛА ЗОЛАТА РЭЙХСБАНКА?

Як і куды прапалі велізарныя залатыя і грашовыя фонды рэйхсбанка, схаваныя ў лясах Баварыі напярэдадні капітуляцыі гітлераўскай Германіі? На гэтае пытанне спрабавалі адказаць афіцэры англійскай разведкі В. Стэнлі Масом і Эндр'ю Кенедзі.

* * *

Настаў месяц сакавік 1945 года. У Берліне сумятня і паніка. Паляць архівы. У глыбокіх падзямеллях імперскай канцылярыі Гітлер рыхтуецца да смерці. У гэтыя дні Вальтэр Функ і Кальтэнбрунер распрацоўваюць план схавання залатых і грашовых запасаў рэйхсбанка, каб магчы пасля капітуляцыі фінансаваць фашысцкае падполле і стварыць новыя рэваншысцкія і мілітарысцкія арганізацыі. Мітэнвальдскі ляснічы Фельдман атрымаў экстранае заданне: падшукаць мала даступнае месца ў лясах. У палове красавіка, ноччу, прыбыла ў Мітэнвальд калона танкаў. Аперацыю праводзілі давераныя афіцэры «СС», пераапранутыя ў форму радавых салдат. Прывезена 730 залатых зліткаў вагаю ў 9 тон, 25 скрыняў з каштоўнымі каменнямі і металамі, 6 вялікіх мяшкоў заграніўнай валюты, а таксама абсталяванне гестапаўскай тайнай лабараторыі для фабрыкацыі фальшывых грошай. Функ выехаў асобна і яму не ўдалося прабрацца ў Баварыю: па дарозе быў распазнаны і трапіў у рукі амерыканскай разведкі «Сі-Ай-Сі». У яго запісной кніжачцы быў знойдзены адрас Фельдмана. Гэта не магло не навесці агентаў «Сі-Ай-Сі» на залаты след.

Да ліку выканаўцаў плана Функа-Кальтэнбрунера належалі: палкоўнік Фрыц Куртман, Карл і Франц фон Гейнрыхштэйн — сыны германскага пасла ў Швецыі, а таксама капітан Карл Гейнрыхштэйн — начальнік штаба горнаегерскага палка, ахоўваючага аперацыю. Апрача таго Маціяс Сцінес — сваяк вядомага нямецкага фабрыканта, Цэнта Хаузер — жонка палкоўніка войск «СС» і ўласніца гасцініцы ў Гарміш - Партэнкірхене, дзе звычайна зыходзіліся на пагулянкі афіцэры «СС» з усяе акругі, Гюнтэр Лібенау — афіцэр «СС» і другія, мабыць, больш высокія асабістасці, якія па сённяшні дзень застаюцца ў ценю.

24 красавіка частку скрынак і мяшкоў, што часова перахоўваліся ў мясцовым афіцэрскім казіно, зноў пагрузілі на танкі і пад узмоцненым канвоем адправілі ў вёсачку Эйнзідэль. Уначы 26 красавіка 1945 г. гэтыя каштоўнасці, складзеныя ў доме эйнзідэльскага нацыста Мантлера, былі перавезены на конях у лес і там закапаны. Аперацыю праводзіла пятнаццаць афіцэраў, а ўвесь раён быў абкружаны салдатамі горнаегерскага палка, што не магло не выклікаць зацікаўлення ў насельніцтва. І так, калі праз тры дні Эйнзідэль занялі часці 10-ай амерыканскай бронетанкавай дывізіі, скарб хутка быў выкрыты і перавезены ў Гарміш-Партэнкірхен. Там аказалася некалькі сот зліткаў золата агульнай вартасцю 10 мільёнаў долараў. Але гэта была ўсяго толькі частка каштоўнасцей. Рэшту золата і заграніўнай валюты фашыстам удалося або прыхаваць, або перавесці на заграніўныя конта, у першую чаргу швейцарскіх і паўднёваамерыканскіх банкаў.

Аднак гэта яшчэ не ўсё. Ляснічы Фельдман закапаў на панадворку дзесяць скрыняў платыны, якая бясследна знікла. Фельдмана дапытвалі афіцэры «Сі-Ай-Сі», ён нязменна цвярдзіў, што платыну перадаў групе амерыканскіх афіцэраў, якія праводзілі па хатах рэвізіі, і ў доказ сваіх слоў паказаў распіску. Распіска аказалася фікцыйнай. У чэрвені 1945 г. у горадзе Штарнберг быў вылаўлены з вады труп невядомага чалавека з прастрэленаю галавою. У кішэнях была знойдзена ўсяго толькі квітанцыя багажнага аддзялення чыгуначнага вакзала Гарміш - Партэнкірхена, на падставе якой амерыканскаму афіцэру разведкі выдалі вялікі сундук. Ён важыў добрую тону, і быў напоўнены залатымі зліткамі. Сундук быў перададзены амерыканскаму ваеннаму губернатару маёру Боргу. Аднак гэтыя багацці ніколі не трапілі ў рукі амерыканскіх улад. Уся справа ў тым, што фашысты настолькі перакупілі амерыканскую адміністрацыю ў Гарміш-Партэнкірхене, што цяжка высветліць, дзе канчаюцца сакрэтныя ніці абверштэле, а дзе пачынаюцца шчупальцы «Сі-Ай-Сі» і зладзействы. Гітлераўцы абвілі сваімі залатымі сецямі кіраўніка амерыканскага магістрата Гарміш-Партэнкірхена — капітана Р. Макензі. Іменна дзякуючы яго дапамозе, фашыстам удалося захаваць для сваёй падпольнай дзейнасці велізарныя грашовыя сумы. 24 жніўня 1945 года ў вілі Гейнрыхштэйнаў адбыўся фікцыйны акт перадачы кампаніяй Ф. Куртмана германскіх валютных фондаў «прадстаўніку» амерыканскіх улад — нейкаму капітану Хартману. У пацвярджэнне гэтага быў складзены дакумент, што браты Гейнрыхштэйны перадалі амерыканскай арміі 404.840 долараў і 405 англійскіх фунтаў. На другі дзень Куртман і Бекер зніклі. Разам з імі ўцёк і Хартман, які аказаўся ні кім іншым, як амерыканскім капітанам Р. Макензі. У канцы 1946 года ўслед за імі ўцёк Лібенау. Неўзабаве апынуліся яны ў Паўднёвай Амерыцы. Тым не менш у вілі Гейнрыхштэйнаў заўсёды быў ажыўлены рух. Тут можна было сустрэць многа амерыканскіх персон. Праз Цэнту Хаўзер Гейнрыхштэйны былі звязаны з чорным рынкам і праводзілі ўсякія валютныя камбінацыі. 27 снежня 1947 г. Хаўзер знойдзена з падрэзаным горлам. Выяснілася, што яна працавала адначасова на фашысцкае падполле і на амерыканскую разведку. Даследваннем акалічнасцей заняўся нямецкі паліцэйскі афіцэр Брунер. Але амерыканцы перанялі гэту справу ў свае рукі. Хутка пасля гэтага Брунер загінуў у загадкавых акалічнасцях. Справа Хаузер была затушавана амерыканцамі. Тым часам Франц Гейнрыхштэйн пасябраваў з ваенным губернатарам — маёрам М. Боргам. Часта на губернатарскім «мерседэсе» ездзілі ў Швейцарыю. За граніцу машына ішла нагружаная чымсьці, а назад варочалася паражняком. Праз некаторы час Франц Гейнрыхштэйн быў вымушаны ўцякаць за граніцу, апынуўся ў Буэнас-Айрэс, у Аргенціне, дзе закупіў кінакампанію. За Гейнрыхштэйнам знік з Гарміш - Партэнкірхена і маёр М. Борг...

Так паплылі за граніцу каштоўнасці германскага рэйхсбанка. Гэта справа ўсё яшчэ належыць да тайных, але з часам напэўна стануць вядомымі ўсе падрабязнасці знікнення каштоўнасцей дзяржаўнага банка фашысцкай Германіі.

а-ся

ГАНА

Кожную вольную хвіліну людзі Ганы (Афрыка) аддаюць грамадскай працы. Будуюць школы, амбулаторыі, бібліятэкі.

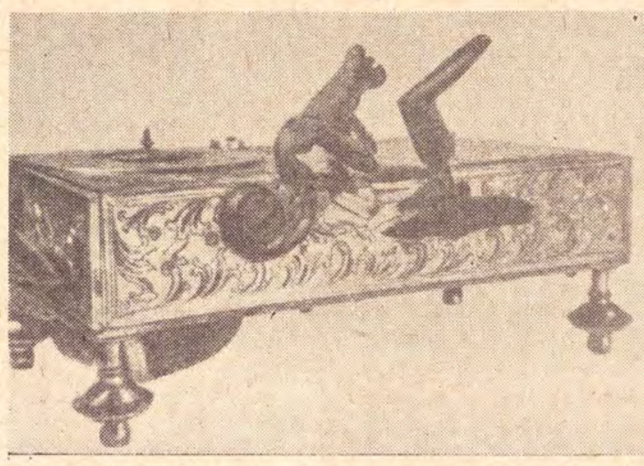
На здымку: Ганскія жанчыны нясуць на галаве (так у іх носіцца) у гаршках і вёдрах цэмент на будову школы. вл.

Будзільнік, які страляе

Звычайны будзільнік, як кожнаму вядома, каб разбудзіць чалавека, некалькі секунд грахоча сваім званком. А вось гэты будзільнік, якога вы бачыце на здымку, не звоніць, а проста... страляе. Зразумела, не ў спячага чалавека. Яго механізм дзейнічае так: а патрэбнай гадзіне стрэлка маленькага кавадла кранаецца з месца і раптоўна ападае на капсуль, напоўнены порахам. Гэта выклікае такі грукат, што яго не вытрымае найбольш устойлівы прыхільнік доўгага спання.

На жаль, гэтыя своеасаблівыя будзільнікі нідзе зараз не прадаюцца. Той, што на нашым здымку, убачыць можна толькі ў Будапешцкім музеі мастацкага рамясла. Яго ў 17-тым стагоддзі зрабіў венгерскі майстар Фама з Пестра. (о. — вр)

НАШЫ СЛАБАСЦІ

12 ЛЮТАГА 1963 г. Нашы канікулы (як дарэчы і ва ўсіх студэнтаў) закончыліся. Зноў вучоба: лекцыі, канспекты, чарцяжы... Спраў процьма. Тут не заспяваеш: «Студент бывает весел от сесии до сесий...» Мы вучымся...

Асабліва цяжка нашым «лятунам». Юрыю і Герману давялося шмат паездзіць па розных краінах. Бывала, мы здаем экзамены, а яны ў заграніўнай паездцы. А патрабаванні адны — здаваць трэба ўсім. Вось і даводзіцца наганяць. І нашы хлопцы паспяхова спраўляюцца і з наземнымі «перагрузкамі».

*

...Учора назіраў такую карціну: Андрыян і яго дублёр у класе «асадзілі» дошку. У пакою ціха, чуваць, як крэйда скрыпіць...

Андрыян вырашае задачу. Яго напарнік уважліва сочыць, заглядваючы ў канспект, правярае формулу, параўноўвае вынік з адказам, які павінен атрымацца. Потым яны памяняліся ролямі.

Я намагаўся быць непрыкмечаным, перашкаджаць нельга — такі наш закон. Але тут з'явіўся Герман.

— Браткі, памажыце. Хітры прыклад трапіўся. Пачаў рашаць, быццам, атрымліваецца. Давайце разам праверым.

— Гэта цікава, — адразу згадзіўся Андрыян.

Цітоў быстра перапісаў на дошку прыклад і праз пару мінут атрымаў кампактны адказ.

— Ну як, браткі, хопіць матэматыкі, — не вытрымаў Герман. — Зробім перапынак? Прапаную «востранькую».

Гульню ў більярд у нас любяць па традыцыі. Няма, бадай, авіяцыйнай часці, дзе б не было більярднага стала і дзе б у вольныя хвіліны не былі чутны рэзкія ўдары шароў і вясёлы смех, калі той, хто прайграе, лезе пад стол.

Сёння мне не пашчасцілілася: давялося двойчы лазіць пад стол. Нічога, будзе і на нашай вуліцы свята.

14 ЛЮТАГА 1963 г. Вечарам марозіла. Каля дваццаці напэўна. Але хакейны матч адбыўся.

У запале гульні не абыйшлося і без «ахвяр». Сінякі — найлепшы доказ нашай цягі да хакею. Гэтым разам не пашанцавала Герману. Нехта канцом клюшкі яму падрапаў твар. Спачатку ён нават не звярнуў увагі на гэта. А калі ўжо былі ў раздзявалцы, нехта з хлопцаў пажартаваў:

— Ну, браткі, цяпер разгавораў будзе: Герман Цітоў хворы, пасля палёту ў яго з'явіліся сінякі на твары. Не верыце? Паглядзіце самі, пераканаецеся. Пляткары гэта разнясуць таксама хутка, як версію аб тым, быццам Андрыян жаніўся на актрысе.

Раздзявалка затраслася ад агульнага рогату. Смяяўся і сам пацярпеўшы. А што рабіць? Няма ж ходзіць па свеце самых дурных плётак, і нам даводзіцца толькі смяяцца над іх аўтарамі. **(«Авиация и космонавтика»).** Працяг будзе.

БРАТЫ МАЮЦЬ ЖОНКУ

Шмат наслухаліся і начыталіся мы аб тым, як кожны араб мае па некалькі жонак. Але ёсць і наадварот...

У горных раёнах Індыі жыве старажытнае племя — Тоды. У іх маладая дзяўчына, якая выходзіць замуж, становіцца жонкаю ўсіх братоў. Бывае і так, што малодшаму брату ўсяго тры - чатыры гады, але ён ужо лічыцца жанатым і, зразумела, не мае права, калі дарасце, думаць пра якую - небудзь жаніцьбу. Аднак, калі закахаецца ў іншую дзяўчыну, можа з ёю спатыкацца і праводзіць ночы, толькі павінен заплаціць за гэта пэўную колькасць буйвалаў.

Жонка ў шостым месяцы цяжарнасці павінна сама выбраць са сваіх мужоў бацьку будучага дзіцяці. Найчасцей за бацьку выбірае старэйшага брата. Рэдка бывае так, што жонка выбірае таго з братоў, хто ёй наймацней падабаецца, або самага прыгожага.

Сварак і авантур не бывае. Усе жывуць згодна. Такое сямейнае жыццё тоды лічаць зусім нармальным і не ўяўляюць сабе, што недзе на свеце ёсць іначай.

а-ся

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

Трыбуна чытачоў

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

КАРМАВАЯ КАПУСТА

Батанікі выдзелілі ўжо дзесяткі тысяч розных відаў раслін, якія растуць у розных кліматах і маюць свае патрабаванні. Адны карысныя для чалавека, другія — не.

Сяляне Беласточчыны вырошчваюць каля двух дзесяткаў відаў раслін. Асартымент іх усё ўзрастае. Некалькі год назад ніхто не чуў аб афрыканскім гарошку, кармавым жывакосце ці суданскай траве. Нават такая папулярная ў Савецкім Саюзе і Амерыцы расліна, як кукуруза, усё яшчэ займае ў нас вельмі малыя плошчы. Тое самае можна сказаць і аб кармавой капусце.

У мінулым годзе многія сяляне выдзелілі доследныя палеткі пад гэтую расліну. Аграномы раздалі 50 кг насення. Капуста вырошчвалася як паіржышчавая культура і дала ўраджай зялёнай масы каля 400 ц з гектара. Яна аказалася вельмі добрым і сочным кармом. Жывёла атрымлівае смачны свежы зялёны корм аж у лістападзе ці снежані. Гэта дазваляе прадоўжыць перыяд кармлення жывёлы свежай зелянінай, што мае вельмі вялікае значэнне і ў эканомнасці кармоў і ў надоях малака.

Капуста добра расце пасля розных раслін. Патрабуе добра ўгноенай і вільготнай (але не падмоклай) глебы. Вельмі добрыя для яе перагнойныя глебы, якія маюць у сабе шмат вапны. Галоўны ўраджай — 400 — 600 ц з га, а пасеяная як паіржышчавая расліна — 200—400 ц.

Кармавую капусту найлепш высаджваць расадай. З гэтай мэтай у маі закладаем расаднік плошчай 1,5 — 2 ары і высяваем 1 кг насення. Гэтай расады хопіць на засадку 1 га поля. Перасаджваць у адкрыты грунт можна тады, калі вылезлі першыя два лісткі, г. зн. праз 5—6 тыдняў ад даты высеву.

Глебу трэба падрыхтаваць так, як для прапашных. Высаджваем кармавую капусту на месца раслін, якія хутка сыходзяць з поля: азімы ячмень або жыта, бульба—скараспелка (ліпень).

Пры вырошчванні капусты на галоўны ўраджай трэба раскінуць да 400 ц. гною на гектар, а пры вырошчванні як паіржышчавай культуры норма гною можа быць два разы меншай. Патрэбна таксама мінеральнае ўгнаенне: 2—3 ц калійнай солі (перад севам) і каля 2 ц селітры (салетшак) пазней. Вядуцца доследы па прымяненню гнаёўкі.

Варта, каб нашы сяляне шырэй сеялі паіржышчавыя культуры. Яны ж даюць танную, смачную і карысную зялёную масу. Такім чынам можна было б ліквідаваць, а ва ўсякім выпадку паменшыць недахоп кармоў, асабліва сочных (патрэбы ў гэтых кармах у нашым ваяводстве задавальняюцца толькі на 19%).

Сярод шматлікіх паіржышчавых культур асаблівае месца павінна заняць кармавая капуста. Можна спадзявацца, што добрыя ўраджаі на доследных палетках заахвоцяць сялян да расшырэння плошчаў пад гэтай карыснай кармавой раслінай.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

НАШЫЯ ДРАМГУРТКІ

Драмгурток з Кожына многа п'ес выстаўляў на сваёй сцэне. А вось некаторыя з іх: «Прымакі», «Паўлінка», «Пінская шляхта», «Гора чубатае», «Суседка» і іншыя. У гэтым годзе падрыхтаваў п'есу «Суд». З ёю выступаў на павятовым аглядзе ў Бельску і сярод дванаццаці гурткоў заквасіфікаваўся на 5 месца. Кіраўніком мастацкай самадзейнасці ў Кожыне з'яўляецца настаўніца Марыя Вязоўская.

На здымку члены драмгуртка з Кожына (фота зроблена ў сакавіку).

мх

СВАІМ І ЧУЖЫМ ЖЫЦЬ НЕ ДАЕ

(Працяг са стар. 4)

Дасталося Верцы шчасце, ды, мусіць, папалася яно ёй, бы тое зерне сляпой курыцы. Жыве, як пані, ды ўсё чагосьці хоча: злосць на свякрусе зганяе, з Кірылкам грызецца нямаведама за што гадамі цэлымі, ды не ведае, якія сукенкі ўжо спраўляць мае. Толькі пра Кірылку не дбае, заморыць яго дарэшты, як жабрак выглядае ён у бессаромніцы гэтай. Няйначай, загоніць яго ў магілу разам з маткаю збедаванаю, пакуль ласкі ад яе дачакаецца...

Няхай тады паскача адна з дзяцьмі малымі, нябось, без хлеба застанецца, выдра рыжагаловая!..

Выйдзе часамі сусед з суседкаю, пачнуць сароміць Верку неразумную і тлумачыць ёй пра благое, але ўсё гэта бы гарохам аб сцяну кідаць. Закіпіць Верка, аж заслініцца ад лаянкі шалёнай, возьме спадніцу падыме ды пакажа ззаду і спераду — начаўпе сумятні на цэлую вуліцу, хоць ты пад зямлю хавайся. Не чапае яе цяпер ніхто, здалёку абыходзяць заразу кудлатую, каб не ўліпла са сваркамі надакучлівымі, бо крыўду да кожнага якуюсьці выдумае, налапоча бочку арыштантаў. Сабе і каму жыць не дасць, гатова вочы выдраць жыўцом.

Аж дзівую не раз, як гэта людзі не ўмеюць шчасця свайго берагчы і гуза на лоб шукаюць, усё роўна, бы ім нецярплівіцца хутчэй жыццё збрыдзіць сабе ды і суседзям блізкім, і знаёмым усякім таксама, так, як Верка наша.

Адоль КАСТРЫЦА

ДАПАМАГАЕМ БУДАВАЦЬ ШКОЛЫ

У ГРН Старое Ляўкова паспяхова праходзіць збор складак на грамадскі фонд будовы школ. Калі за люты Старое Ляўкова ўнесла складкі на 25% ад запланаванай сумы 4450 зл., Новае Ляўкова — 31,1% ад агульнай сумы 5850 зл., Ляшукі — 9,6% ад сумы 7850 зл., а Падляўкова — 77% ад сумы 2350 зл., дык ужо за першы квартал і пачатак красавіка ўклад дасягнуў 50% гадавога плана ГРН. Многія сяляне ўжо поўнасцю ўнеслі свой уклад на фонд будовы школ, асабліва ў Падляўкове. Значная заслуга ў гэтым солтыса Мікалая Сухадолы.

Галоўнае, каб людзі разумелі, што справа будовы школ — гэта ўсенародная справа. А грамадскі фонд будовы школ значна дапамагае дзяржаве ў паляпшэнні ўмоў навучання.

Вось і на тэрыторыі нашай ГРН, у Ляшуках, пабудавана новая школа Чым больш дапамогі грамадства, тым больш прыгожых і новых школ.

Я. Цялушэцкі
Новае Ляўкова

З Талькоўшчыны

Спярша арганізавалі пры дапамозе павятовага інструктара гурток БГКТ, а ў снежні мінулага года настаўніца тутэйшай школы Цэліна Яблонская занялася драматычным гуртком.

«Хацелася неяк разварушыць моладзь. Ціха і спакойна было занадта. А моладзь тут вельмі прыемная», — кажа Цэліна.

І ўдалося. Моладзь Талькоўшчыны не падвяла. Малады гурток ужо паспеў падрыхтаваць п'есу і выступіць з ёю два разы: у сваёй вёсцы і ў Лазнях. Гледачоў было — хоць адбаўляй. За грошы якія зарабілі, — каля 1000 зл. — купілі занавес і дзесятак пласцінак.

Пласцінкі — таксама дасканалы спосаб разварушваць людзей.

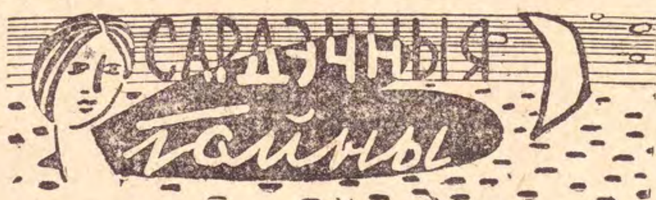
(вл)

„Лявоніха" у Курашаве

Нядаўна, 5.04. 1963 года, нашу вёску наведала беларуская эстрада «Лявоніха», якая ў Курашаве выступала ўжо трэці раз. Канцэрт «Лявоніхі» пачаўся а гадзіне 20^{00} у зале мясцовай пачатковай школы. Амаль усе жыхары прыйшлі паслухаць свайго роднага, беларускага слова. Праграма «Лявоніхі» была багатай і добра падрыхтаванай Буйнымі апладысментамі гледачы сустракалі кожны яе нумар.

Ад імя жыхароў Курашава дзякую «Лявонісе» за тое, што пра нас не забывае, і запрашаю на наступнае выступленне з новай праграмай.

Ольга Грыгарук
Курашава

Дарагое СЭРЦАЙКА

Я вельмі люблю чытаць «Ніву», а найбольш твае парады. І я хацела б напісаць да цябе некалькі слоў і параіцца, хоць ніколі яшчэ да цябе не пісала.

Я працавала ў Гданьску, пільнавала дзіця ў адной сям'і. Пазнала там многа хлопцаў, найбольш матросаў. Кахала аднак толькі аднаго хлапца з маёй вёскі, Віцю. І ён мяне таксама кахаў. Праз нейкі час аказалася, што я цяжарная. Я вярнулася дамоў.

Дома мяне трымалі ў паняверцы, загадвалі гаварыць, што Віця быў бацькам дзіцяці, і планавалі, калі дзіця народзіцца, падаваць на Віцю ў суд, каб плаціў аліменты. Але я гэтага не магла зрабіць. Не дазваляла мне сумленне. Але, на маё шчасце дзіця нарадзілася мёртвым. Бацькі мае ненавідзяць Віцю, але ён мяне і цяпер кахае. І я яго таксама. Але мама мая не дазваляе мне сустракацца з Віцем. Калі я аб гэтым сказала Віцю, ён параіў, каб узяць шлюб са мной і выехаць куды-небудзь.

Дарагое Сэрцайка, парай мне, што рабіць. Забыць Віцю ці маму?

Зоя з вёскі С.
Беластоцкі павет.

Дарагая **Зоя!**

Учынкі Твае, Зоя, сапраўды мяне не цешаць. Але што ж, людзі вучацца на памылках. Думаю, што і Ты, дзякуючы свайму мінуламу, многаму навучылася на будучыню. Цяпер ужо найважнейшая справа — твая будучыня.

А вось мая парада.

Ты не маеш патрэбы забываць ані Віцю, ані маму.

Калі Віця сапраўды цябе кахае (а гэта Ты абавязкова павінна адчуць), дык вы павінны пажаніцца. І калі ніяк вам не ўдасца выпрасіць згоды ў Тваёй мамы, дык Ты павінна згадзіцца на прапанову Віці. А мама заўсёды застанецца мамай. Бацькі не ўмеюць доўга гневацца на сваіх дзяцей, хаця б іх учынкі былі найбольш балючымі для бацькоў. Думаю, што найлепшы выхад у Тваім выпадку — выйсці замуж за Віцю.

Як найлепш вырашыць сямейныя справы жадае Вам **СЭРЦАЙКА.**

КІНО

на 6—12.V. 1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Człowiek, który stchórzył" (czeski), 7—9. V. „Czas rozłaki" (radz.), 9—12.

Кляшчэлі
„Marcin w obłokach" (polski), 7—9. „O dwóch takich co ukradli księżyc" (polski), 10—12.

Чавасалы
„Alibi nie wystarczy" (czeski), 11—12.

Нараўка
„Komedianty" (polski), 8—12.

Чаромуха
„Mandacik proszę" (włoski), 7—9. „Zbrodnia i kara" (franc.), 10—12.

Чыжы
„Żebro Adama" (USA), 8—12.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Noc poślubna" (polski), 8—12.

Бранск
„Torreador" (meksykański), 7—9. „Czternaście dni" (jugosł.), 10—12.

Гродзіск
„Historia żółtej ciżemki" (polski), 11—12.

Орля
„Dom bez okien" (polski), 8—12.

Райск
„Dziewięć dni jednego roku" (radz.), 8—12.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„SOS na Pacyfiku" (angl.), 7—9. „Spóźnieni przechodnie" (polski), 10—12.

Міхалова
„W obcym kraju" (jugosł.), 7—8. „Globke — biurokrata śmierci" (NRD), 9—10. „Bariera ognia" (radz.), 11—12.

Супрасль
„Córeczka" (angl.), 7—8. „Pod słońcem Indii" (hinduski), 9—10. „Kolorowe pończochy" (polski), 11—12.

Чорна Беластоцкая
„Mały marzyciel" (radz.), 7—9. „Głos z tamtego świata" (polski), 10—12.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Champion" (USA), 7—9. „Szkolna miłość" (czeski), 10—12.

Мілейчыцы
„Mandacik proszę" (włoski), 7—9. „O dwóch takich co ukradli księżyc" (polski), 10—12.

Нурэц
„Dwie strony medalu" (angl.), 7—9. „Spóźnieni przechodnie" (polski), 10—12.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Pan i Astrolog" (czeski), 7—9. „Dziewczyna z dobrego domu" (polski), 10—12.

Сухаволя
„Kto sieje wiatr" (USA), 7—9. „Wakacyjne przygody" (radz.), 10—12.

Шудзялава
„Katastrofa" (węgierski), 8—12.

Янаў
„Zdarzyło się to w Rzymie" (włoski), 7—9. „Jadą goście, jadą" (polski), 10—12.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Przeciwnicy" (węgierski), 11—12.

Новы Двор
„Marynarz z Komety" (radz.), 11—12.

У м. Нараў у днях 6—12.V. фільмы высвятляцца не будуць.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.

Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-181 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46. Nr konta PKO 1-6-100024.

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 1.70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

Nakład 5455 — Bltk A 3

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

НА КАНЦЭРЦЕ

— Гэта спявачка раве, бы цяля.

— Чаму вы яе так адмаладжваеце?

Прыслала

Надзя Весялоўская

У КРАМЕ

Маладая жанчына пытае ў прадаўшчыцы:

— Мо' вы, дарагая, ведаеце, чаму мой муж так весела пасвіствае?

— Нічога дзіўнага, — адказала прадаўшчыца — Сёння, замест рысу, я дала яму канарэйкавае семя.

Прыслаў

Уладзімір Рыбак

ДУМКІ ЯСЬКІ АПАЛОНІКА

На чужы каравай рота не разяўляй, бо папярхнешся і ўдавішся...

* * *

Ва ўдавы хлеб гатовы, але не для гультая...

* * *

І малы Колік быў мастаком, пакуль не ўдарыў малатком па бацькавым гадзінніку...

* * *

Бяды ніколі не трэба шукаць, але паспрабуй ад яе схавайся...

* * *

На хітрым рынку можна заўсёды прадаць сумленне за танныя грошы...

ЧАМУ

— Мама, я хацеў бы мець такую грубую скуру, як слон, — гаворыць Янка.

— Чаму? — здзіўляецца маці.

— Бо заўтра бацька ідзе на вывядоўку, — адказаў Янка.

Прыслаў В. Красоўскі

ЯК ЧОРТ АРАЎ НАРВУ

Невядома адкуль на беразе Нарвы чорт узяўся. Чэрці заўсёды з'яўляюцца нечакана.

Выглянуўшы з-за карча, ён абтрэсся і паскакаў да селяніна, які араў поле.

Земляроб не здзівіўся чорту, а толькі падумаў: «Вось ліха, спакусіла ўчора лішні кілішак выпіць і цяпер вярзецца мне грамадзянін нячысты».

Чорт, стаўшы ў найбольш ветлівую позу, вымавіў: — Пашана ад нашага племені! Што робіш?

— Танцую, — адфыркнуў араты і выцер рукавом пот з ілба.

— Праца не лёгкая, — спачувальна сказаў чорт і параіў: — Ты не бяры глыбока, лягчэй будзе.

— Глыбокая баразна — высокі колас, — азваўся гаспадар.

— Коні яшчэ не мокрыя, — заўважыў чорт.

— Няма чаго ім пацець, я пхаю і плуг і коні.

Чорт з павагай аднёсся да такой сілы і запрапанаваў: — Давай я пахаджу за плугам, а ты адпачнеш.

— Араць — не ў дудку граць, — адказаў селянін, бяручыся за ручку плуга. — Бывай, няма часу на пустую балбатню.

— Пастой! — крыкнуў чорт. — Я пабач буду араць. Падабаецца мне гэтакая работа.

— Суседняя паласа не мая, — сказаў селянін.

— Ды і наогул, тут уся зямля занятая людзьмі.

— І нічога няма свабоднага? — спытаў плачліва чорт.

— Вось толькі тая паласа свабодная, — адказаў селянін, паказваючы на раку.

— Дык там мокра, — заўважыў чорт.

— Дзе мокра, там і расце, — вытлумачыў селянін і дадаў: — На беразе стары плуг валяецца, можаш карыстацца.

Пайшоў чорт на бераг Нарвы, падняў заіржавелы плуг, усадзіў яго ў ваду і пачаў пхаць перад сабой. Леме рэзаў раку, як масла. Вельмі ўцешыўся чорт з лёгкай працы, але агляну́ўшыся не ўбачыў баразны.

Пабег чорт да селяніна і пытае: — Чаму ў мяне гладкае поле?

— Ты працуй і не аглядвайся, — адказаў селянін.

Яшчэ лепш узяўся чорт за працу. Раптам выскачыў на бераг малады чорцік і пытае: — Татко, што гэта будзе?

— Не бачыш, пачвара няхрышчаная, будзе ніва доўгая, пад самы Буг працягнецца, — адказаў чорт, пхаючы плуг так, што аж вада зажурчала.

Гарэзлівае чарцяня нырнула, выцягнула з дна велізарны камень і кінула яго пад плуг.

Са ўсёй сілы наскочыў плуг на камень. У руках чорта толькі ручкі ад плуга засталіся. І над Нарвай пралунаў такі гром, што селянін, глянуўшы ў неба, перахрысціўся.

— Вада падымаецца! — заскомліў чорт, утапіўшыся ў выкінуты на бераг камень. — Што цяпер параш? — крыкнуў ён селяніну.

— Не ўмееш араць так, каб пыл падымаўся, не бярыся за працу, — адгукнуўся селянін.

Сканфужаны чорт упёк у пекла. А Нарва далей спакойна плыве, абмываючы камень, на якім улетку бабы бялізну мыюць.

Дзядзька Лявонь

СПАРТЫЎНЫ КАЛЕЙДАСКОП

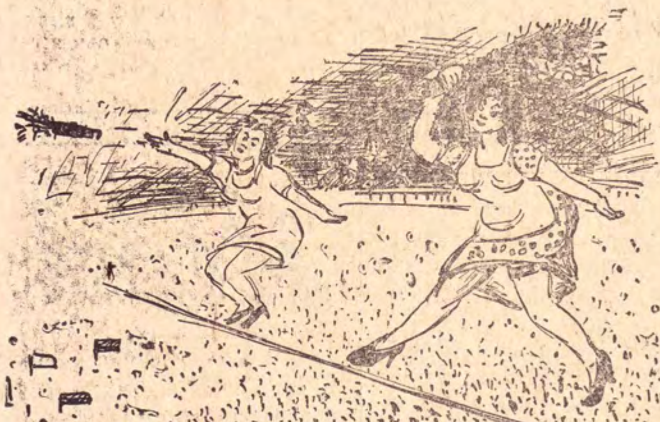

■ Аргенцінскія суддзі на лініі прыдумалі сабе зброю для аховы ад гарачых балельшчыкаў. Драўлянае дрэўка сцяжка, якім бакавы арбітр дае адмашку, заменена вельмі жорсткай гумай. У выпадку патрэбы сцяжок скручваецца і яго можна выкарыстаць як звычайную палку.

■ Складальнікі філатэлістычных каталогаў нядаўна падлічылі, што найбольш марак з фігурамі футбалістаў выдаецца ў герцагстве Ліхтэнштэйн. Сваёй футбольнай каманды гэта прадпрыймальная дзяржава не мае.

■ Французскія клубы вынайшлі новы метад уціхамірвання хуліганаў, якія кідаюць у час матча ў суддзю тухлымі яйкамі. На галоўнай трыбуне вывешваецца партрэт арбітра, які судзіць дадзеную сустрэчу, а пад ім надпіс: «Калі маеш прэтэнзію да суддзі, мці яму на гэтым партрэце». Як пішуць газеты, метад аказаўся вельмі эфектыўным.

■ Арыгінальны чэмпіянат адбудзецца хутка ў Аўстраліі. Упершыню ў свеце хатнія гаспадыні будуць спаборнічаць у кіданні... венікаў. Удзельніцы чэмпіяната напружана трэніруюцца. Прэтэндэнтка на званне чэмпіёнкі кантынента па кіданні мятлы, 24-гадовая Маргерыт Кемпбел з Мельбурна кідае ў граніцах 35 метраў.

■ Фаварытам велагонкі на поўдні Францыі быў вядомы веласіпедыст Морыс Руфен. Лідзіруючы, недалёка ад фініша, ён на поўным ходзе наляцеў на рэкламны слуп. Машына Руфена пераўтварылася ў кучу металалому. Найбольш крыўдна, што табліца на нешчаслівым слупе рэкламавала менавіта тую фірму, на веласіпедзе якой ехаў Руфэн.

■ У капітана зборнай Мексікі па тэнісу Панча Кантэраса чацвёра дзяцей. Усе яны нарадзіліся ў час яго паездак на загранічныя спаборніцтвы ў Уімблдон, Алтамір, Кліўленд, Бысбейн. Без лішняга мудрагельства Панча так і назваў сваіх дзяцей: Уімблдон, Алтамір (сыны), Кліўленд і Бысбейн (дочкі).

ШТО ЗА ГОД МОЖА БЫЦЬ

Было гэта яшчэ за паншчыны. Да аднаго прыгоннага селяніна ўсё пан чапляўся і даваў яму такія загады, што іх цяжка было выканаць. А аднойчы пан зусім здурэў: паклікаўшы прыгонніка, даў яму шчаня і сказаў:

— Бачыш гэтага шчанюка? Ты павінен яго за год навучыць гаварыць. Як адмовішся, то галава табе з плеч. Не навучыш за год гаварыць — галава з плеч.

— Добра, буду вучыць, — кажа селянін і нясе бобіка дамоў.

Прынёс і расказвае жонцы, што так і так, загадаў пан за год навучыць гэтага шчанюка гаварыць людскім голасам. Жонка заламала рукі ды ў плач.

— Навошта ты, дурны, згадзіўся? Ты яго і за век не навучыш гаварыць.

А селянін кажа:

— Ведаеш, баба, жывучая смерць страшная, а за год ты ведаеш што можа быць? Мо' шчаня здохне, а мо', пан памрэ

ЧАГО?

Сабраліся госці, і маці паклікала пяцігадовага Пецю:

— Хадзі, сынок, вып'і.

— Ці не рана даеце піць дзіцяці?

— Чаго? Ужо ўсе госці сабраліся, — адказала маці.

Прыслаў

Янка Цялушэцкі

Букет.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

По просьбе Васі Астапкевіча з Тынявіч Вялікіх, Гайнаўскага павета, змяшчаем папулярную савецкую песню

В ПУТЬ

Слова М. Дудина Музыка В. Соловьева-Седого

Путь далек у нас с тобою,
Веселей, солдат, гляди,
Вьется,
вьется знамя полковое,
Командиры впереди.
Припев:
Солдаты, в путь...
В путь, в путь,
А для тебя, родная,
Есть почта полевая.
Прощай, труба зовет.
Солдаты, в поход!

Каждый воин — парень бравый,
Смотрит соколом в строю.
Породни...
роднились мы со славой,
Славу добыли в бою.
Припев.

Пусть враги запомнят это,
Не грозим, а говорим.
Мы прошли,
прошли с тобой полсвета,
Если надо, повторим.
Припев.

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024